ЁШ ЛЕНИНЧИ

Ўзбекистон комсомол-ёшлари рўзномаси

1991 йил
3 апрель
Чоршанба
№ 51 (13.737).

Баҳоси:
Обуначига — 6 тийин.
Сотувга — 10 тийин.

• АССАЛОМУ АЛАЙКУМ, АЗИЗ МУШТАРИЙ! • السلام علیکم، عزیز موشتری !

Жумҳуриятимиз далаларида

Ҳаётимизда янги босқич бошланди. Кечагина катта юришлар, тарих, фан, тил, мустақиллик устида бош қотириб, тунларни тонгларга улаганларнинг миясида энди бошқа ўй, ташвиш.

Бозор иқтисодиётига ўтсак ундоқ бўлади, бундоқ яшаймиз, деганларнинг тили лол. На ўзи учун, на ўзга учун далда бергулик гап айтолмайди. Айтмаса ҳам керак. Дилидагини тилига чиқаришга жазм йўқ. Катта гапириб бўлмас экан. Эртанинг қандай бўлишлигини олдиндан биладиган билағонларнинг башоратлари ҳам тўғри чиқмади. Бариси остин-устун бўлиб кетди.

Қари-қартанг, ёш-яланг, хотин-халаж — ҳамма-ҳамма нарх-навонинг ошганлиги устида қайғуради.

ЯХШИ НИЯТ—ЯРИМ МОЛ

Бир-бирига ҳасратини айтади. Қани энди ундан бирон-бир натижа чиқариб бўлса. Бунинг ҳеч ҳам иложи йўқ. Яхши кунлар, тўкин дастурхонларга етишишни тасаввур этолмай бошинг қотгани-қотган. Кийим-кечак, рўзғор буюмлари нари турсин, тўйиб овқат ейишнинг ғамига тушиб қолдик-а. Эҳ ҳаёт! Бешафқат ҳаёт!

Бу фикрга қўшиладиганлар топилади, деб ўйлайман. Бўрттириш эмаски, шаҳар аҳлининг ташвиши янада ортди. Ҳамма нарса ҳисоб-китоб. Ейишинг, ичишинг ҳам. Меҳмон келиб қолса минг бир таҳликага тушишади. Энди у тўкинчилик қаёқда!!

Қишлоқчи! Унинг аҳли бу ғалаёнли кунларни қандоқ қаршилади! Уларнинг ҳам андуҳи бир жаҳон. Ғамлаб қўйган қоп-қоп буғдойи, зиғири, ёнғоғи, уни бўлса экан хотиржам юрса. Аммо уларга таянч бўладиган бир омил бор. Қўй боқса, сигир асраса юки енгиллашишини ўзлари ҳам билишади. Томорқаларида, серҳосил, тезпишар мева-чеваларни етиштиришдан ҳам фойда кўришни таъкидлаш шарт эмас. Ҳозир шундай бўлиб қолдики, деҳқон кўпроқ ўзи учун ишламоғи керак. У оч юрса, юпун кийинса, бировга нимани ҳам бера олади.

Бу фикрларни қоғозга тушириш чоғида иқтисодчи оғайнимга сим қоқдим. Умидли гапларни айтди. Ҳақиқатда ҳам ўйлаб кўрсам, оғир куннинг роҳати ҳам бўлади. Машойиқлар айтишган-ку: ойнинг ўн беши қоронғу, ўн беши ёруғ деб. Бизнинг қоронғу кунларимиз тезроқ тугашига ишонгинг келади.

Н. Муҳаммаджонов олган суратларга қараб ўйга толасан, умид қиласан киши. Бизни бу тангликлардан бободеҳқон эндигина ерга қўмаётган дон-дун, ҳосил асраб қолар. Ноумид шайтон, дейдилар. Миллионлаб гектарни эгаллаган олма, узум, картошка, пиёз, пахта, ғалла, нокзорларга эга бўлган юрт болалари оч қоладими!

Суратдаги йигит Ҳайдарали Ҳамроев ҳам ҳайрон қолар. Бу гапларнинг менинг юмушимга нима даҳли бор деб. Айнан даҳли бор. Чунки у киши ҳам минглаб, миллионлаб нафар далачиларнинг бир вакилидир. Бирники мингга, мингники бировгада. Ҳайдаралининг макони Жиззах вилояти, Дўстлик ноҳиясидаги Қосим Раҳимов номли давлат хўжалиги. У хўжаликдаги 8-ширкатда бошқалар қатори ишлайди. Ширкатчилар дон учун 40 гектарга макка экдилар. Ниятлари гектаридан 65-70 центнердан ҳосил олиш.

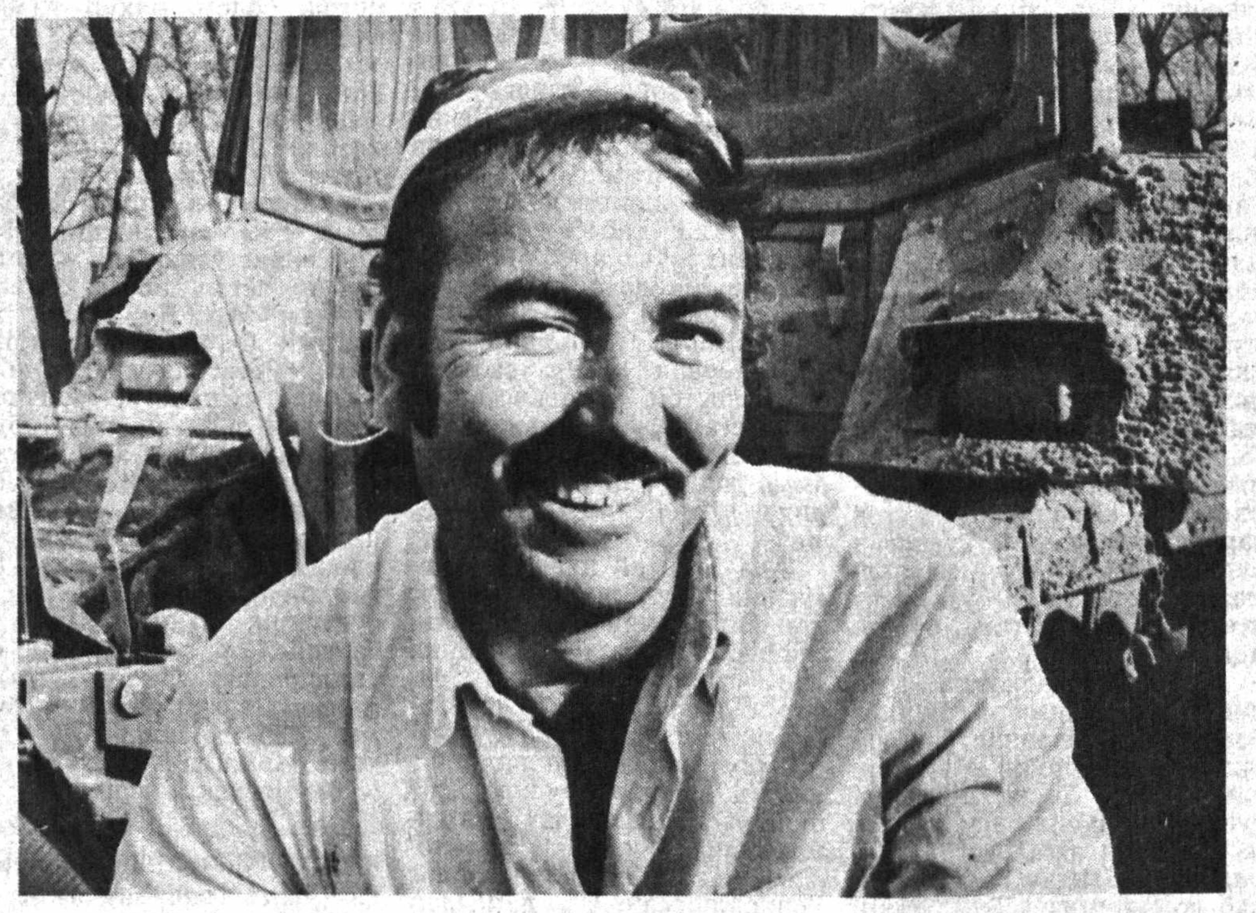

Биз—байналмилалчилармиз

Шохдор она буғи фарзандларимиз

Шаҳри азим Тошкент — дўстлик ва нон шаҳри. Шундан унинг келиб-кетувчи дўстлари ғоят кўп. Унинг очиқ кафтининг бир чеккасидан оққуш дон еса, бир чеккасидан каламуш ҳам рисқ топади. Унинг сахий ва очиқ кафтлари жондош, қондош қирғизнинг қўлларига жуда ўхшашдир. Ўзбек ва қирғизнинг қуёш қорайтирган, тупроқ ва буғдой ҳиди бор қўллари қачон бирлашганига ақлим етмайди. Аммо, қирғиз фарзанди Чингиз Айтматовни ўқимаганимда момо ерни, уст-бошига сомон юққан деҳқонни, муқаддас оналикни бу қадар ўт бўлиб севолмас эдим. Мен одам бўлиб тунлари одамларнинг, одамларга бўлган меҳридан қувониб, сели-сабор йиғлаган китобларни қирғиз фарзанди ёзган. Шунинг учун ҳам қирғиз деса, доим қалбан тиз чўкаман. Пешонамга қирғизлар билан дўст тутиниш бахти ёзилган экан. Шунинг учун ҳам қишлоқдан Тошкентга келиб орттирган дўстларим сараси қирғизлар бўлди. Улар менинг энг оғир, ташвишли кунларим ёнимда бўлишган. Бир туғишганларим фалсафа фанлари номзодлари Манзура Холматова, Тўланбой Қурбоновлар. Ўйлаб қарасам деярли ҳар бир довонда уларнинг оиласи менга мададкор бўлишган ва бўлишмоқда.

«Одам одамга яхшилик қилишни ердан топиб олмайди, одамлардан ўрганади», — деган Чингиз Айтматов.

Яхшилар, меҳрлилар — менинг қирғиз дўстларим сизларнинг ҳам ўз ташвишларингиз, оилавий икир-чикирларингиз, илмий ишларингизнинг давоми ва ҳоказо ва ҳоказолар кўп. Аммо, сиз бизнинг оиламиз учун доим кўмакка вақт топгансиз.

...Қандай унутай қизчам шифохонада кундан-кун ҳолсизланиб бормоқда эди. Шифокор иссиқ қонни олибоқ бир неча марта қуйсак бир ҳафтада кичкиначам яна жилмая бошлашини айтди. Унга фақат сизнинг укангиз Шокиржоннинг қони тўғри келди. Мен у қирғиз боланинг қадамини йўлакдаёқ танир эдим. У айтилган вақтда келиб, уч марта қон берди. Унинг юзида таъна, таъма, норозиликдан асар ҳам кўрганим йўқ. У ҳар қон берганида: «Саодат ҳам энди шохдор она буғунинг фарзанди бўлди», — деб қўяр эди. Ҳамшира боланинг нозик томирига тушгунича, Шокиржоннинг қони унинг танасига ўтгунича гўдак чирқиллаб йиғлар эди. Мен-ку оналик томирларим қақшаб, боламнинг овозидан худога илтижолар қилиб, узун йўлакнинг у бошидан, бу бошига оғзимга рўмолчамни босиб йиғлаб юрардим. Сиз-чи, Манзура дугонам сиз нега йиғлардингиз? Менинг кўз ўнгимдан эшикка суяниб, боламнинг товуши тинчигунича, дийдангиз намларини артаётган оппоқ рўмолчангиз ҳали ҳам кетмайди. Сиз, менинг укам қон бераяпти, деб виқор билан ўтиришингиз мумкин эди-ку. Йўқ! Қизчам жонидаги оғриқлар ариб йиғлашдан тўхтагач, мен севинчдан синиқ табассум қилсам, далда берардингиз: «Шохдор буғининг кичкина кийикчаси ҳадемай сакраб-сакраб бу шифохонадан чиқиб кетади».

Ҳа, мен кўзлари катта-катта «кийикчам»ни битта кулгусига жонимни тикишга тайёр оғир пайтларим айтилган гапларда қирғизча эркалашлар бўлганини қандай унутай. Ахир ўша кунлари бизнинг хонамизга иссиқ овқат ташувчи идишлар ёнидан сизнинг идишингиз бирон кун ҳам адашиб кўринмай яна шундай офтоб юз билан кутиб олишди. Елкалари тақдир тошларини кўравериб яғир бўлиб кетган, аммо ҳазил-мутойибани яхши кўрадиган ўша қирғиз оналарини қанчалик яхши кўришимни билсангиз эди... Абдуллабий қишлоғида ҳам қирғизлар ва ўзбеклар девор-дармиён бўлиб яшашади.

Майин сўзли, маъюс кўзли ўқитувчи Муҳаббат опа ўша кунларни бир кулиб, бир йиғлаб гапирадилар. Кичкина болахонлари унда, бунда қўшилиб қўйишади.

Мен ҳар гал қирғиз дугонамникига борганимда унинг онаси узундан-узун дуо қилиб шивирлаб қолади. Бу сафар қолган эмас. Дугонам оқибатнинг сурати, меҳрнинг рухсори идишини авайлабгина кўтариб келаётган қирғиз қизи сизнинг қўлларингизнинг рангига, тафтига ўхшашлигига доим ишончим комил.

* * *

Кутилмаганда Ўш фожиаси бошланди. Ўзбек ва қирғизнинг қони қўшилиб оқишини томоша қилувчиларнинг куни туғди. Мен икки кун ўзимга келолмадим. Учинчи кун сизларникига бордик. «Онажон Зулфия опам «кийикча»ни олиб келдилар. Улар келишди...» Ўғилчангиз Чингизнинг шодон қийқириғини эшитиб отилиб чиқдингиз. Биз эшикда бир-биримизни қучиб, йиғлаб туриб қолдик. Бизнинг азадор қалбларимиз бир, яраларимиз ҳам бир. Бизни ким ажратади айт, эшиги олдида бошини бошимга қўйиб йиғлаётганим дўстим-қирғизим. Биз бир-биримизга термулишимиз, сизнинг ўйчан меҳрибон кўзларингизга боқишим учун кўз ёш халақит берди ўшанда. Ҳайрон боқиб турган боболаримиздан тортиниб уйга кирдик. «Келганингиз учун раҳмат» дедингиз ўшанда. Ахир мен келмаслигим мумкин эмас эди. Мен сизларнинг илиқ нигоҳларингизсиз яшай олмайман. Орадан вақт ўтиб биз Жалолқудуққа, сиз туғилиб ўсган Абдуллабий қишлоғига бордик. Улар мени аввалари қандай кутиб олишган бўлса, мен унинг шивирларини астойдил эшитдим. У ёшларға инсоф бер, имон бер, деб тиловат қилар экан.

Кўзларимда осмон йиғлар,
Рангларимда сомон йиғлар,
Қизғалдоқлар юрагимда
Алвон йиғлар, қон-қон йиғлар.
Адашганму саҳро аро
Менга қараб жийрон йиғлар.
Дўстлик менинг жон жойимдир,
Азоб-карвон, кучимдадир
Дўстим сенга сўз демасман,
Дияр сўзим ичимдадир.
Ким айтадир мен йиғладим,
Юрагимда бир юрт йиғлар.
Ким айтадир ўт йиғламас
Жон ўтса ўт, ўт йиғлар.
Ким айтадир бургут мағрур,
Ёлғиз қолса бургут йиғлар.
Дўстлик тошлар теккан бошим
Саволимда, ечимдадир.
Дўстим сенга сўз демасман,
Дияр сўзим ичимдадир.
Париштадил, оқ дил дўстим
Кўзларики чўлпон йиғлар
Бошига-бош қўйиб бу тун,
Иккита мусулмон йиғлар
Бўғзим узра минг-минг фарёд,
Фарзанд кўриб ҳайрон йиғлар.
Термулямиз кўзимизда
Эна сойу, Урхон йиғлар.
Дўстлик олган нафасимда,
Кундузимда, кечимдадир.
Дўстим сенга сўз демасман,
Дияр сўзим ичимдадир.

Зулфия МЎМИНОВА.

ТАНГЛИККА ҚАРШИ ДАСТУР ТАЙЁРЛАНМОҚДА

1 апрель куни ССЖИ Президенти М. С. Горбачев ССЖИ Вазирлар маҳкамаси томонидан тангликка қарши дастурни тайёрлаш ишлари қандай бораётганини кўриб чиқди. Муҳокама чоғида М. С. Горбачев бу ҳужжатнинг руҳи ва мазмуни ҳақида мулоҳазалар айтди. Дастур лойиҳаси устидаги ишни бир ҳафта муддат ичида ниҳоясига етказиш зарур, деб топилди.

Айни вақтда ССЖИ Вазирлар маҳкамасининг халқ истеъмол моллари ва хизматларнинг чакана нархлари ўзгариши муносабати билан ўтказиладиган иш тўғрисидаги ахбороти тингланди.

Биринчи саҳифага мактуб

Ҳазратни эслаганда...

Буюк бобомиз Низомиддин Мир Алишер Навоий ҳазратларининг таваллудларига беш ярим асрлик қутлуғ санаси жумҳуриятимизда баҳоли қудрат ўтказилмоқда. 1991 йил жумҳуриятимизда «Навоий йили» деб қабул қилинган. Қутлуғ маърака туфайли биз Алишер ҳазратлари ҳақида шу кунгача яшириб келинган ҳақиқатлардан огоҳ топдик, бобомизнинг айни пайтда улкан сўфий ўтганини билдик...

Ана шу маърака туфайли туғилган эътирозимизни ўртоқлашмоқчи эдик. Одатда марҳумларни ёдлаганда, яхши ва ёмон кунларда қабристонларга бориш, қабрларни тавоф қилиш, табаррук руҳларини хотирлаб, Қуръони каримдан оят ўқиш... ҳар бир мусулмон бандасига фарз ҳисобланади. Хўш, Ҳазрати Навоий туғилган кунда — 9 февралда биз туркистонликлар — ҳазратни ўзимизники, деб даъво қиладиган миллат вакиллари Ҳиротга бориб, бобомизнинг муқаддас ҳилхоналарини зиёрат этдикми, руҳини ёдладикми? Минг карра таассубки, йўқ!

Марказий ойнаи жаҳонда шундай лавҳа кўрсатишган. Туркманистонлик қардошларимиз буюк боболари Махтумқули туғилган куни каттагина раият бўлиб, қўшни Эронга боришди ва боболари қабрини зиёрат қилишди, ҳилхоналарида маъракаларини ўтказишди.

Биз-чи? Икки қадам масофадаги чегарадан ўтиб, Афғонистоннинг Ҳирот шаҳрига боришни ўзимизга эп кўрмадик. Бу ёқда бобомизга қўйилган ҳайкаллар қошида маърузалар ўқидик, ёлғон-яшиқ гаплар айтдик... У ёқда ҳазратнинг руҳи — ўз аждодларини соғинган руҳи чирқираб қолаверди...

Ҳеч бўлмагандан кеч бўлса ҳам яхши, дейишади. Сентябрь ойида Москвода Навоий ҳазратларининг қутлуғ маъракаси тантанали ўтказилиши режалаштирилган. Таклифим: худди шу кунларда жумҳуриятимиз вакиллари (мумкин бўлса муфти Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф ҳазратлари бошчилигида) Ҳиротга ташриф буюриб, бобомиз қабрини халқимиз номидан зиёрат қилишса, мусулмончилик урф-одатига кўра каттагина хайри-эҳсон маъракаси ўтказишса, руҳларини ёдлашса... Жумҳуриятимиз раҳбарияти бу таклифни қўллайди, деб умид қиламан.

Рўзимбой ҲАСАН.

Тириклигида йўқланг

«Ёш ленинчи» рўзномасининг қайсидир сонида ўқиб қолдим. Италиянинг машҳур спортчиси шарафига унинг номини бир кўчага беришибди. Лекин қизиғи шундаки, спортчи ҳаёт экан. Бизда-чи? Йўқ. Тирик бўлса, мумкин эмас. Бу одат бўлиб қолган. Қайсидир машҳур одамнинг номини абадийлаштирсак, албатта у ўлган бўлиши керак.

Масалан, ҳозир биз севиб асарларини ўқиётган шоиримизнинг номини фалон кўчага қўяйлик, дейиш хаёлимизга ҳам келмайди. Ўлгач, дарров шов-шув кўтарамиз: «Фалончи шоирнинг номини абадийлаштирайлик» деб. Тирик бўлса... Нега шундай? Хўп, номини-ку ўша кўчага қўяр эканмиз, тириклигида қўйсак нима бўлади? Ўлишини кутиш шартми? Барибир номи абадийлашади-ку! Ўша киши ҳам армонсиз ўлади.

Тасаввур қилиб кўринг-а! Бир киши «фалончининг номи ўқиган мактабига бериларкан» деса, иккинчиси дарров «эсинг жойидами, ҳали тирик-ку!» дейиши турган гап. Одамзод ҳам қизиқ-да. Тирик бўлса қадрланмайди-ю, ўлса «Войдод, у манақа эди, зўр эди, машҳур эди» дея айюҳаннос солади. Ўрганиб қолганмизда. Яхшиси, келинг, одамлар, тирикларни қадрлайлик. Шоир Мақсуд Шайхзода айтганидек:

Дўстлар, яхшиларни авайлаб асранг,
Салом деган сўзнинг салмоғин оқланг.
Ўлганда юз соат йиғлаб тургандан,
Тириклик чоғида бир марта йўқланг.

Азизбек МЎМИНОВ,
Андижон вилояти.

Шу сонга хабар

Пленум бўлиб ўтди

УРГАНЧ. Хоразм вилоят комсомол қўмитасининг пленуми бўлиб ўтди. Пленумда вилоят комсомол қўмитаси аппаратининг янгича тузилиши муҳокама этилди. Масъул ходимлар сони олти кишига қисқартирилди. Бундан буён вилоят комсомол қўмитаси аппаратида ҳаммаси бўлиб 14 киши ишлайди. Кўрилаётган масала юзасидан вилоят комсомол қўмитаси биринчи котиби Б. Менглиев ахборот берди.

Пленумда ташкилий масала кўриб чиқилди. Ўртоқ К. Жуманиёзов Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитаси Бюро аъзоси ва котиби этиб сайланганини муносабати билан вилоят комсомол қўмитаси бюро аъзолигидан озод қилинди.

Пленум ишида вилоят фирқа қўмитаси бўлим мудирининг ўринбосари В. Демченко, Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитаси котиби К. Жуманиёзов қатнашдилар.

(Ўз мухбиримиз).

Баҳс

Самарқанд ноҳия кашшофлар уйида буюк мутафаккир шоир Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллиги муносабати билан «Тилим менинг — жаҳоним менинг» мавзусида адабий-бадиий кеча ўтказилди. Ўзига хос навоийхонлик кўрик баҳсига айланган бу тадбирда ноҳиядаги 20 мактаб иштирок этди. Баҳсда Навоийнинг ғазаллари, рубоийлари мароқ билан ўқилди, асарларидан парчалар ижро этилди. Ғоят қизиқарли ўтган ушбу баҳсда биринчи ўринни 46-мактаб ўқувчилари, иккинчи ўринни 7- ва 17-, учинчи ўринни эса 53-, 41-, 66-, 48-ўрта мактаб ўқувчилари эгаллашди.

Кечада навоийшунос олимлар — Самарқанд Давлат дорилфунунининг доценти Қобилжон Тоҳиров ҳамда филология фанлари номзоди Илҳом Ҳасановлар иштирок этишди.

Тантанали кечани уюштиришда кашшофлар уйининг директори Нормурод Каримов билан «Билим» жамиятининг масъул котиби Раимжон Султоновларнинг ҳиссаси катта бўлди.

Кеча сўнггида ғолибларга китоблар, фахрий ёрлиқлар топширилди.

Ш. АҲРОРОВ.

Эшитдингизми, ўқидингизми?

● ССЖИ Бош Прокурори Н. Трубин, ССЖИ ички ишлар вазири Б. Пуго ва ССЖИ Давлат хавфсизлиги қўмитасининг раиси В. Крючков истеъмол моллари ҳамда хом ашё ғайриқонуний оборотда бўлишининг пайини қирқиш юзасидан кечиктириб бўлмайдиган чора-тадбирлар ҳақида жойлардаги ташкилотларига кўрсатма бердилар.

Ҳуқуқни муҳофаза қилиш марказий идораларининг раҳбарлари юзага келган аҳволнинг кескинлигини ва унга чидаб бўлмаслигини ҳисобга олиб, иттифоқдош жумҳуриятлар прокурорларига, ички ишлар вазирлари ва давлат хавфсизлиги қўмиталарининг раисларига маҳсулотлар ғайриқонуний тарзда оборот қилиниши ва чиқиб кетиш йўлларини беркитишга доир қўшимча қўшма аниқ-равшан тадбирларни зудлик билан амалга оширишни таклиф қилдилар. ССЖИ Президентининг жумҳуриятлар Олий Кенгашлари ва ҳукуматларининг раҳбарларига йўллаган 1991 йил 31 мартдаги хатига асосланиб, асосий эътибор давлат чакана ва бошқариладиган нархларда сотиш учун мўлжалланган моллар ишлаб чиқариладиган, ташиладиган, сақланадиган ва сотиладиган ерларга, шунингдек хориждан келаётган молларга, нарх-наво интизомига риоя этиш устидан назорат ўрнатишга қаратилди.

● «ДРУЖБА НАРОДОВ» ойномасининг бош муҳаррири Александр Руденко-Десняк ва унинг ўринбосари Бронислав Холоповлар бошлиқ бир гуруҳ таҳририят ходимлари КПСС сафидан чиқиш тўғрисида ариза бердилар. Бунгача «Октябрь» ва «Знамя» ойномаларининг ходимлари ҳам фирқа сафидан чиқишганди. Анатолий Приставкин, Вячеслав Шугаев, Юрий Скоп, Анатолий Злобин, Евгений Богданов сингари таниқли адиблар ҳам фирқа аъзолигини ўзларидан соқит қилишди.

420 муаллим дарди

Шу йилнинг 28-29 март кунлари Фарғона вилояти фирқа қўмитасининг ижтимоий-сиёсий марказида XV жумҳурият педагогик ўқишлари бўлиб ўтди.

Икки кун мобайнида вилоятлардан ташриф буюрган 420 дан ошиқ муаллим 31 та шўъбага бўлинган ҳолда иш олиб борди. Шўъбаларда ўқув-тарбия жараёнини такомиллаштиришда халқ педагогикасидан фойдаланиш, таълимнинг руҳий асослари, аномал ўқувчиларнинг таълим ва тарбияси каби бир қанча мавзуларда муҳокамалар бўлиб ўтди. Ҳар бир иштирокчи ўз қарашларини ҳимоя этди.

— Шўъбамизда 10 та ижодий иш кўриб чиқилди, — дейди шўъба раҳбари, Ойбек номидаги Термиз Давлат муаллимлар олий билимгоҳи профессори, психология фанлари доктори Ботир Қодиров. — Жуда ажойиб қарашлар. Уларда иқтидорли болалар билан ишлаш, бу борада олиб борилаётган изланишлар, йўл-йўриқлар ўзига хос тарзда баён этилган. Кўп меҳнат қилингани кўриниб турибди. Ижодий ишларнинг 7 тасини эълон қилиш учун тавсия этдик.

Шўъбаларда ғолиб деб топилган муаллимларнинг таълим-тарбия борасидаги қарашларини чоп этиш зарурлиги анжуманда таъкидланди. Ғолиблар жумҳурият Халқ таълими вазирлигининг Фахрий ёрлиғи ҳамда қимматбаҳо совғалар билан тақдирланди.

Анжуман ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг котиби К. Ю. Юсупов иштирок этди ҳамда маъруза қилди.

* * *

СУРАТДА: XV педагогик ўқишлари қатнашчиларидан бир гуруҳи.

(XV жумҳурият педагогик ўқишлари хусусидаги батафсил ҳисоботни рўзноманинг навбатдаги сонларидан бирида ўқийсиз).

Андижон маҳаллий саноат бошқармасига қарашли тикувчилик бирлашмаси жамоаси бозор иқтисодиёти шароитида мавжуд имкониятлардан иложи борича тўлароқ фойдаланиш ҳисобига ишлаб чиқариш унумдорлигини янада оширишни кўзламоқда. Корхонада амалга оширилаётган ишлар белгиланган тадбирларнинг бажарилишига қаратилмоқда. Бу борада айниқса, корхонанинг ёш чеварлари уюшқоқлик кўрсатмоқдалар.

СУРАТДА: бирлашма илғор ишчиси Жамилахон Тўхтабоева.

Т. ҒАФУРОВ олган сурат.

Бизни ўйлантираётган муаммолар

Қадримизга қайғурмасак...

Биз учун манзилгоҳимизни Ленин ноҳияси, Фрунзе давлат хўжалиги, Куйбишев кўчаси деб ёзиш ҳеч бир ажабланарли эмас. Лекин хорижга чиқсак ёки айтайлик, узоқроқ ўлкаларда ҳарбий хизматда бўлсак, одатий бир ҳол бўлган шу ҳодисанинг қай даражада ғайритабиийлигини ҳис қиламиз. Тўғрироғи, турли-туман танбеҳ, дашномлардан кейингина «Нега шундай экан-а?», — деб ўйлаб қоламиз. Чунки «Сизларнинг соч, кўзларингнинг қоралигидан бошқа ҳам ўзлигингизни кўрсатадиган бирор бир белгиларинг борми?» деганнамо таъналарни бот-бот эшитишимизга тўғри келади. Бу хил камситишлар қаттиқ ботса-да, лекин уларнинг асосли эканлигидан ҳижолатда қоламиз. Яшайдиган манзилгоҳимизнинг гуржи, армани ёки болтиқбўйиликлар сингари ўзига хос ном билан аталмаслигидан ўкинамиз. Ўз ёзувимиз бўлмаганидан яна баттар уяламиз. «Нега хато қилишган-а?» деб аламзада бўлиб қолаверамиз. Кўпларимиз эса «менга нима, манзилгоҳнинг номи нону, ош берармиди, кун ўтса бўлди-да», деб қўл силтаб қўямиз.

Аламзадалик билан дардимизни ичимизга ютиб кетаверишимиз ном дегани нону ошмиди, деб қорин ташвишидан бўлагини ўйлашга ярамаслигимиз ҳам асли бизнинг қадр, ғурур туйғуларимизнинг ўтмаслашиб қолганидан далолат беради. Агар биз бирор ҳолатимизга қайғуролганимизда эди, Ўзбекистонимиз ноҳияларининг Ленин, Ленин йўли, Ильич, Ульянов, Киров, Свердлов, Гагарин... тарзида номланишига ҳар қалай кўникиб кетмаган бўлар эдик. Бир вилоятимизнинг ўзгинасида 2-3 тадан «Социализм», «Коммунизм» деган жамоа, давлат хўжаликларимиз бўлмасди. Жумҳуриятимиздаги катта-кичик мактабларнинг аксари ортиғи Ленин, Менделеев, Мичурин, Шевченко, «Партсъезд», «Правда», Титов тарзида аталмасди. Туғилган тупроғимиздаги бу манзил-маконларимизга ўзимизга мос ном қўя олган бўлардик.

Аммо, минг афсуски, шундай қилмаганмиз. Бунинг бош сабаби бизнинг ўз қадримизга қайғурмай қўйганлигимиздадир. Лекин энди келгуси бўғинларни онгу шууримизни банд этган шу касаллик касофатидан албатта асраб қолишимиз лозим. Уларни элнинг ғурури, туғилган тупроғининг қадри учун қайғура биладиган қилишни ўйлашимиз шарт. Агар улар ҳам худди биз сингари қадру ғурурига лоқайду, қорин ташвишига мубтало бўлиб қолса борми?! Алҳазар, бундан ўзи асрасин!

Шундай деймиз-куя, аммо бизнинг тилимиз, тарихимиз, топталган қадримизни тиклаш йўлидаги ҳаракатларимиз ҳозир шу даражада сустлашиб қолганки, уни ҳатто таърифлаб ҳам бўлмайди. Чунки ҳануз мактабларимизда фарзандларимиз ўзимизда қаҳрамон ёки бошқа бирор атама қуриб кетгандай Павлик Морозов, Валя Котик... номидаги отряд, дружина деб байроқ кўтариб юрибди... Ахир ўзимизни қадрлашни худди шу жойлардан бошламасак, қаерлардан бошлаймиз?! Бунга ўзгалар ўлса ҳам парво қилмайди-ку. Чунки улар бундан бирор бир манфаат кўрмаслиги аён.

Ҳа, ўзимизни қадрлашни фарзандларимиздан, яхши кишиларимизни эъзозлашдан, бир-биримизни ҳурмат қилишдан бошлашимиз керак. Агар шундай қилсак, шубҳасизки, ҳам топталган тарихимизни поклаймиз, ҳам манзил, маконларимизни ўз тилимиз, ўз сўзимиз билан айтадиган бўламиз.

Афсуски, бизда ҳозир яшаб турган манзил-маконимизга ҳам меҳр туйғуси суст. Балки шунинг учунмикан бир-биримизни алдаш, чалиш билан оворамиз. Аҳволимиз шундайлигиданмикан ўз еримизда ўзбек тилимизни давлат тили қилайлик, деб ўзаро ёқавайрон бўлиб юрамиз. Ҳозирги ёзув бизнинг тилимизга мос эмаслиги, деа бир-биримизга бўзаришиб терамиз. Нуқул нону чой билангина бир на бир тирикчилик қилаётганимизни ошкора айтишга қисиниб-қимтинамиз. Лекин бизнинг мана шундай ўзаро оқибатсизлигимиз юртимизнинг, қадриятимиз топталишига сабаб бўлади. Тошкент кўчалари Першин, Петров майдонлари, Калинин, Горький, Пушкин... бўлари Киров, Тельман... деб аталаверади. Шу сабабли «Ўзбекистон», «Ўзбекистонмасу» деган ҳақ таъналарни эшитганда гашланамиз, аммо дадил далилларнинг олдида мот бўлиб қолаверамиз.

Ана шундай аҳволга тушмаслик учун эса, табиийки, ҳар бир жойнинг ўз тарихи, ажойиб кишилари бўлишини доимо ўйлашимиз ва бу бисот-бойликни асраб-авайлашимиз керак. Чунки бу мерос шу макон кишиларининг дилига суянч, ғурурига асос бўлади. Айни чоқда уларни масъулиятли ҳам қилади. Айтайлик, кишиларимизнинг «кировликман» демасдан «қўқонликман» дейишида ўз тилидаги шу номдан ҳам ғурурланиши, ҳам масъулият сезиши аниқ аён бўлиб туради.

Лекин ҳозир маҳалла, кўчаларни «Ҳосил», «Тараққиёт» деб аташ ҳам урф бўлаяпти. Буни ҳатто кўпчилик қадриятларимиз тикланаяпти, деб олқишлаяпти. «Мана, ўзбекча бўлди-ку» дея бу мавҳум атамалар учун севинаяпти. Агар дўппини бундай ёнга қўйиб, жиддийроқ ўйлаб қарасак, қай даражада эзиб, топтаб ташлаганимизни биргина шу ҳодисага муносабатнинг ўзиёқ очиқ-ошкор кўрсатиб турибди. Ҳар қалай илгариги «Прогресс»ни «Тараққиёт», «Урожай»ни эса «Ҳосил» дейиш билан биз тарихимизни, қадриятларимизни тиклай олмаймиз. Умуман биз то шу пайтгача ҳам манзил, жойларимизга муносиб ном қўя олмай келамиз. Бунга мисоллар ҳар бир ноҳиянинг ўзидан сон мингта бўлиб қалашиб ётибди. Мана, бир мисол: ўзим туғилиб ўсган жой — Қорасув Катта ўзбек тракти (йўли) бўйидаги аҳоли зич яшайдиган қишлоқ. Шу ерда бир ўрмон хўжалиги бор. Уни урушдан кейин Дўстбой ака Бегимов ташкил қилган. «Бу одам дарёнинг жарликларини елкасида тупроқ ташиб тўлдирган», дейишади ўша оғир йилларни кўрганлар. Дўстбой аканинг хизматлари билан Амударёга бориб қуйиладиган Қорасув соҳилида ҳозир кенг дарахтзорлар ястаниб ётибди. Пишиқчилик пайтида у ердаги олма, ўрик, хурмоларнинг ҳосилини йиғиб-териша улгуриб бўлмайди. Бу хўжалик ҳар йили юз минг тупдан ҳам ортиқ арча, тут, ёнғоқ, бодом, олхўри, гул... кўчатларини етиштириб, Сурхондарёнинг ҳамма ноҳияларидан ташқари Туркманистон, Тожикистонга тарқатади. Давлатга йилига 20 тоннадаб асал топширади. У «Таллимарон» ўрмон хўжалиги, деб юритилади. Шу ноҳиянинг ўзида яна «Таллимарон» деган давлат хўжалиги ҳам бор. Бу давлат хўжалиги билан ўрмон хўжалиги ўртасида катта бир мингдан зиёд аҳолиси бўлган икки қишлоқ жойлашган. Азал-азалдан ҳам бу икки «Таллимарон» на ер майдони, на молиявий-хўжалик жиҳатдан бир-бири билан бирор бир боғланишда бўлмаган. Лекин нима сабабдан Қорасув дарёси соҳилларидаги ўрмон хўжалиги расмий ҳужжатларда бундай атаб келинади — ҳеч ким билмайди. Лекин уни одамлар ҳеч қачон «Таллимарон» деб аташмайди, «Дўстбойнинг ўрмони» дейди. Аммо мана шу эътироф ҳужжатларда, муҳрда акс этмаса, барибир бекор-да.

...Дўстбой акани қишлоқ аҳли фақат Қорасувнинг ўйдим-чуқурларини елкасида тупроқ ташиб тўлдириб, жарликларда катта бир ўрмон хўжалигини яратгани учунгина эмас, балки ажойиб инсон бўлганлиги, катта-кичикнинг бирдай беминнат хизматкори, маслаҳатчиси бўлганлиги, кишиларнинг яхши-ёмон кунларида бош-қош бўлганлиги учун ҳам ҳурмат билан ёдга олишади. Қани эди бир-биримизни қадрлашни хотирлашдан бошласагу, яхшиларимиздан қолган боғларни уларнинг номи билан аташни урфга айлантирсак... Дўстбой аканинг яратиб қолдирган ўрмони ҳам унинг номи билан юритиладиган бўлса, ишонаманки, қишлоқ аҳли, ёшлари ҳалол меҳнат билан покиза умр кечиришнинг албатта бир кун қадр топишига, қачондир қилинган беминнат яхшилик шубҳасиз мева беришига ишонган ва шукрона билдирган бўларди.

Яқинда қишлоққа кетаётиб вокзалда тасодифан бир ўрис чол билан ҳамсуҳбат бўлиб қолдим. У билан об-ҳаво, нарх-наво дегандай ул-бул ҳақида гаплашиб ўтирдик. Суҳбатимиз қовушибдими, у хайрлашаётиб «Мени ҳар замон эслаб тур. Эчкини биласан, ўшанинг ўрисчаси менинг фамилиям бўлади», деган эди. Йигирма икки йил вилоят ўрмон хўжалигига раҳбар бўлган бу ёқимтой қария — М. Козловнинг Дўстбой ака Бегимов ҳақида айтган бир гапи ҳеч ёдимдан чиқмасе керак: «Ундай одам бир келади-да, дунёга. Дўстбой бечора коммунист ҳам эмас эди. Лекин у чудо эди, чудо!» Қани эди-я ҳар биримиз ҳам орамизда яшаб ўтган яхши инсонларимизнинг эзгу ишларини унутмасак. Ўзимизни ўзимиз қадрлашга одатлансак...

Бир-биримизга оқибатсиз бўлиб кетаётганлигимиз, қадриятларимизга қайғурмай қўйганимиз учун қандай одамларимиз борлигини ҳам билмаймиз. Айтайлик, қадим замонлардан ҳозирги кунгача олимларимиз кўп бўлган, лекин бизнинг асримизда йўқ дейсиз. Фитратни эса негадир эсимизга олмаймиз. Чунки бу буюк ижодкорнинг назм, наср, драматургия, публицистика, таржима, адабиётшунослик, танқидчилик, тарих, мусиқа, театр соҳаларидаги сермаҳсул фаолиятидан барчамиз бехабармиз. Мана шундай бехабару бефарқлик касаллиги биздан кейин ҳам чуқур илдиз отиб кетмаслиги учун лоақал болаларимиз дилини ўз ота-боболарига, элининг ажойиб кишиларига ҳурмат-муҳаббат туйғуси билан тарбиялашимиз лозим. Мурғак кўнгилга у яшайдиган макон, манзилларнинг, ўқийдиган мактабларининг Будённий, Бауман... деб юритилишидан кўра ҳар қалай ўз ҳамқишлоғи, юртдоши номи билан аталганлиги чуқурроқ таъсир этади. Бу унинг юрт, миллат деган тушунчани эртароқ англашига ёрдам беради. Туғилган тупроғининг ўз тарихи, элининг ажойиб кишилари борлигини билдириб туради. Қавму қариндошини, теварак-атрофидагиларни қадрлашга даъват қилади. Энг муҳими, у яхши одамларнинг, яхшиликнинг қумга сингган сувдай бўлиб кетмаслигига ишонади. Мана шу ишонч унинг дилига эзгулик уруғини экади. Бу уруғ эса ўсиб-ўсиб элга албатта наф беради. Шундай самаралар берадики, у туфайли эл ҳар жиҳатдан ўз қиёфасига эга бўлиб олади, қадр, ғururини танийдиган бўлади. Шундай бўлганидан кейин табиийки, туғилган тупроғи бойликларига фақат ўзи хўжайинлик қилади. Ҳозиргидай хазинасини талон-торож эттирмайди. Аждод-авлодларининг тарихини гард қўндирмай тоза асрайди. Чунки одамларда бугунгидай қорнининг эмас, қадрининг қайғуси баланд бўлади. Қадрини билганидан кейин эса пойтахтидаги мавзеларни Ц-1, 16-квартал тарзида номлаб қўймайди. Машрабу Гулханийларнинг номини дарсликларга киритиш билангина кифояланмайди. Аксинча, худди биз «Горький» бекатига тушаман, Пушкин кўчасида кутаман, деганимиз сингари элининг уларга ўхшаган ажойиб фарзандлари номига ҳар куни, ҳар соатда мурожаат қилади.

Албатта, жумҳуриятимиздаги жамоа хўжалиги, давлат хўжалиги, мактаб, кўчаларнинг қанча фоизи оврупоча, қанча фоизи ўзимизнинг тилимиздаги ном билан юритилиши аниқланмаган бўлсада, бир ноҳия мисолида ҳам манзаранинг қай даражада ачинарли эканлигини билиб олса бўлади. Масалан, Ангор ноҳиясидаги ҳолатга кўз ташлайлик. Ноҳияда жами 6 та жамоа ва битта давлат хўжалиги бор. Жамоа хўжаликлари мана бундай номланади: «Коммунизм», Калинин, К. Маркс, Куйбишев, «Октябрь 50 йиллиги» ва ниҳоят «Қизил Юлдуз», мактаблар бўлса Ленин, «Партсъезд», Фрунзе, Энгельс, Крупская, Терешкова ва ҳоказо, кўчаларни эса Северная, Ленин, «Октябрь 40 йиллиги», Заводская...

Мана шу хил манзара ичида яшаётган қайси бир одам билан гаплашсангиз, у албатта ўзаро қадр-қимматнинг йўқлигидан нолийди. Оқибатсизликдан куйинади. Қавму қариндошлар, ҳамқишлоқлар ўртасидаги совуқчиликлардан узоқ гапиради. Демак, бундан сезса бўладики, ҳозир ҳамма меҳрга муҳтож, яхшиликка чанқоқ. Меҳрни, яхшиликни эса четдан ҳеч ким келтириб бермайди, совға қилиб жўнатмайди. Уни фақат ўз дилимиздан, бир-биримиздангина топишимиз мумкин, холос. У дилларимизда бор. Жоҳиллашиб кетганимиз, мақсади бошқача ва миннати беҳад бўлган мурувватларга алданиб келганимиз боис ҳар биримизга аталган бу иссиқ меҳрни сезмаймиз, холос. Сезгиларимиз сусташиб кетганидан «Центр-1»ни Марказ-1 деб алмаштирамизда, чапак чалиб юраверамиз. Ваҳоланки, Ц-1 — М-1. Бу ерда ҳеч қанақанги шарқоналик, ўзбеконалик йўқ. Бунга эришиш — жиддий ўзгаришлар қилишимиз учун эса аввало, бир-биримизни, ён-веримиздаги ажойиб кишиларни эъзозлашимиз керак.

Абдулла УЛУҒОВ,
ТошДД ўқитувчиси.

Ибратли тадбирлар

АЪЛОЧИЛАРГА МУКОФОТ

Кейинги пайтларда жумҳуриятимиз мактаблари таълим-тарбия ишларида бир мунча ўзгаришлар кўзга ташлана бошлади. Жумладан, ўтган ўқув йили бошланиши олдидан Оққўрғон ноҳиясида хўжаликлараро халқ таълимининг муаммоларига бағишланган йиғилиш бўлганди.

Алимкент посёлкасидаги йиғилишда «XXII фирқасъезди» жамоа хўжалиги бошқарувининг раиси Мирзакарим Жониқулов ўз хўжалигидаги 9-, 38-ўрта мактабларнинг I—V синф ўқувчиларини текин нонушта, ҳар бир синфдаги аълочи ўқувчиларни чорак якунига кўра мукофотлаш ва ўқув йилининг охирида энг яхши синф раҳбарини хўжалик касаба уюшмаси томонидан санаторий ёки экскурсияга текин йўлланма билан таъминлаш ташаббуси билан чиқди.

Бу ташаббусга биринчилардан бўлиб қўшилган С. Сегизбоев номли давлат хўжалиги дирекцияси (директори — Н. Бердиқулов) ўқитувчиларнинг август анжуманида хўжаликдаги барча мактабларнинг I—XI синф ўқувчиларига эрталаб текин нонушта бериш, аълочи ўқувчиларга стипендия тўлаш ва 4 чоракда ҳам мукофот олган ўқувчининг ота-онасининг йиллик ишлаб топган даромадига қўшимча 10 фоиз мукофот пули беришни эълон қилганида мажлис аҳли бу савоб ишни олқишлар билан қарши олди.

Ташаббус хўжаликлар ўртасида кенг қулоч ёйди. Вотинцев номли жамоа хўжалиги бошқаруви ва фирқа қўмитаси мактаб ҳақидаги фармон ва тадбирларга амалий иш билан жавоб бермоқда. Ўтган йили сентябрь — октябрь ойларида Э. Тельман номли 4-ўрта мактабга табиий газ келтирилиб, учта ўқув биноси, буфет, ошхона, спорт залига иситиш системалари ўрнатиб беришди.

Бу хўжаликда I—V синфларнинг аълочи ўқувчиларига 20 сўм, VI—IX синфдагиларга 25 сўм ва X—XI синфга 30 сўмдан беришга қарор қилинди. I чорак якунида мактабнинг 47 ўқувчисига 1105 сўм берилган бўлса, II чоракда 67 та аълочи ўқувчига 1495 сўм мукофот пули тарқатилди.

Яқинда бўлиб ўтган хўжалик ҳисобот йиғилишида бошқарув раиси — Отажон Ортиқов умумий йиғилиш қарори билан тўртала чоракда мукофотланган аълочиларнинг ота-оналарининг умумий даромадига 10 фоиз иш ҳақи қўшиб бериш ва энг яхши синф раҳбарига иттифоқдош жумҳуриятлардан бирига текин йўлланма беришга қарор қилинганлигини айтди.

Тиллабек МИРЗААҲМЕДОВ,
Э. Тельман номидаги 4-ўрта мактаб она тили ва адабиёти ўқитувчиси.

...ЮЗ ОЧДИ БУ ДАМ НАВРЎЗ

Инсон ўзини ва ўзлигини танигандан бери табиатга, борлиққа муносабатини бирор бир шаклда санъаткорона билдириб келади. Шарқ халқлари тарихида Наврўз айёми ана шу санъаткорлик муждасидир. Наврўз халқларни яшаш ва курашга чорлаган. Халқ ўз Наврўзини аччиқ замонлар қаъридан, тарих тўфонларидан асраб-авайлаб ўтган.

Бу йилги Наврўзнинг гашти ўзгача. Ғунчалар новдаларни безаган каби, Наврўз дилларни йиллар ғуборидан тозаламоқда. Даладаштлар майсаларга буркангандек, кўнгиллар ҳам умидли ҳислар билан чўлғанмоқда!

Тошкент Давлат халқ хўжалиги олий билимгоҳи жамоаси ҳам Наврўз байрамини хушнудлик билан кутиб олди. Байрам арафасида, билимгоҳда давра суҳбати бўлиб ўтди. Унга зиёгоҳ жамоа ташкилотлари қошидаги «Мунозара» ижтимоий-сиёсий клуби бош-қошлик қилди. Асосий масала: Наврўз оқшомини ўтказиш ташкилий масалаларига бағишланди. Талабалар ҳузурига Ўрта Осиё ва Қозоғистон мусулмонлари диний назорати бошқармаси раиси, ССЖИ халқ депутати Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф ташриф буюрдилар. Суҳбат — мулоқотда муфтий ҳазратлари ёшлар таълим-тарбияси, инсоний қадриятлар ҳақида сўзладилар.

Карнай-сурнай садолари янгради. Сумалак дошқозонларига ўт қаланди. Бир-биридан чаққон талаба қизлар сумалак пиширишга киришдилар. Байрам дастурхонига талабалар ўз қўллари билан тайёрлаган таомлар, ширинликлар тарқатишди.

Наврўз куни сайиллари — муҳтож оилаларга совға-саломлар тарқатиш билан бошланди. Шу куни 300 кишига совға улашилди. Кун бўйи Наврўз садолари янграб турди. Х. Ҳамидов раҳбарлигидаги олий билимгоҳ ансамблининг қатнашчилари куй-қўшиқлар ижро этдилар. Шеърлар янгради.

Ғулом ҒАФУРОВ,
филология фанлари номзоди, доцент.

XX аср кундалиги

Югославияда аҳоли рўйхати

Югославияда аҳолини ялпи рўйхатдан ўтказиш бошланди. Ҳисоб идоралари ходимлари, шунингдек, уларнинг корхоналар ва муассасалардаги минглаб ёрдамчилари олдида нафақат мамлакат фуқаролари тўғрисидаги маълумотларни тўплаш, айни вақтда уларнинг хонадонлари, уйлари, қишлоқ хўжалик бинолари ва далаларини амалда рўйхатдан ўтказишдек мураккаб вазифа ҳам турибди.

Шаҳарликларни рўйхатга олиш қоидалари ёзилган варақада 60 та савол бўлиб, у тўрт варақдан иборат. Қишлоқ аҳолиси учун эса бундан деярли икки баравар кўп савол тайёрланган.

Югославиядаги айрим жумҳуриятлар ўртасида сиёсий ва миллий келишмовчиликлар сабабли аҳолини қайта рўйхатга олишга тайёргарлик кўриш жуда оғир бўлди. Қайси миллатга мансублиги, қайси динда эканлиги, тил тўғрисидаги масалалар теварагида кўп баҳс бўлди. Масалан, миллати жиҳатидан «югослав» деб аталадиган кишилар тўғрисидаги варақага, гарчи бундай фуқаролар икки хил миллат вакилининг қовушиши натижасида оила қурган бўлсаларда, уларни рўйхатга киритиш борасида барча жумҳуриятларнинг розилигига яқиндагина эришилди. ЮСФЖИда бир ярим миллионга яқин «югослав» бор.

Ҳукумат идораларининг аҳолини рўйхатга олишнинг сиёсатга ҳеч қандай алоқаси йўқ ва у мутлақо хўжалик ҳамда илмий-амалий мақсадларда ўтказилаяпти, дея кўп марталаб ваъда беришларига қарамай, Македония ва Косоводаги албан аҳолиси сиёсий ташкилотлари уни бойкут қилишга чақирдилар.

Югославияда аҳоли охирги марта 1981 йилда ялпи рўйхатдан ўтказилганди. Ўшанда мамлакат аҳолиси 22,4 миллион кишини ташкил этганди. Сўнгги маълумотларга қараганда, ҳозир аҳоли бир ярим миллион кишига кўпайган ва 23,9 миллионга етган.

Прагаликлар бошлаган «ташаббус» албатта ҳукумат ҳамёнига анчагина даромад келтираётгани сир эмас. Улар ҳам бизларга ўхшаб бозор муносабатларига ўтиш остонасида туришибди. Лекин шўролар ҳукуматидек ўз халқини талашаётгани йўқ. Қаловини топиб, қорни ёндиришяпти...

СУРАТДА: кимошди савдоси пайти.

(ТАСС сурати).

ҲАВО КЕМАСИГА ҲУЖУМ

Жазоирда фуқаро авиациясининг тайёрасини олиб қочишга уриниб кўрилди.

АПС агентлигининг хабар қилишича, Бишар (Жазоир Саҳрои Кабири) — Жазоир оралигида учаётган ҳаво кемасининг йўловчиларидан бири пойтахтдаги Хуари Бумедьен номли тайёрагоҳга қўниш олдидан учувчиларнинг хонасига бостириб кирди. У қўл гранатаси билан дўқ қилиб, миллий ойнаи жаҳон орқали ўзи тайёрлаган баёнотни ўқиб эшиттириш имконияти берилишини талаб қилди. Тайёрагоҳга етиб келган Жазоир Халқ Демократик Жумҳурияти ички ишлар вазири Муҳаммад Салоҳ Муҳаммадий террорчи билан музокара олиб бора бошлади ва аввалига уни 54 йўловчини озод қилишга, кейин эса ўзини маъмурларга таслим бўлишга кўндирди.

Хавфли хатти-ҳаракатлар қилган 35 ёшли Жазоир фуқаросининг сўзларига қараганда, дейилади хабарда, у «миллатга мурожаат этиб, мамлакатда юзага келган сиёсий аҳволни қоралашга, миллий бирликка ва зудлик билан муддатидан илгари парламент сайловини ўтказишга даъват этмоқчи» экан. Жазоир транспорт вазири Ҳасан Кахлуш ўз баёнотида «масъулиятсизларча қилинган бу ҳаракатни» қаттиқ қоралади ва «ўз фикрини бундай усулда ифодалашга» йўл қўйиш мумкин эмаслигини таъкидлади.

БАНГЛАДЕШДА ДОВУЛ

Бангладешнинг жануби-шарқий ноҳияларида довул бўлиши натижасида қарийб 20 киши ҳалок бўлди ва икки юз етмишга яқин киши жароҳатланди.

Мингга яқин уй шикастланди, электр ва алоқа тармоқлари узилди, экин майдонларининг бир қисми пайхон бўлди. Кўрилган зарарнинг қиймати ҳали аниқлангани йўқ. Табиий офат рўй берган ерга жабрланган аҳолига шошилинч ёрдам кўрсатиш учун қутқарувчилар ва шифокорлар гуруҳи юборилди.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

ФАЗОГИРЛАР ҚАНЧА!

● ҲОЗИР фазода тадқиқот ишларини олиб бораётган «Мир» орбитал комплекси экипажлари билан қўшиб ҳисоблаганда дунё бўйича 246 нафар фазогир коинотга чиққан. Улар 20 мамлакатдан вакил бўлиб, 70 киши Шўро фазогиридир.

Чет-эллик 15 фуқаро шўро космик кемасида ўзимизнинг фазогирлар билан бирга учган, яъни Чехословакия, Польша, ГДЖ, Булғория, Венгрия, Вьетнам, Куба, Мўғулистон, Румыния, Фарангистон (икки марта), Ҳиндистон, Сурия, Афғонистон, Япония мамлакатлари вакиллари.

Амриқолик коинотчилар 153 нафар. Уларнинг космик кемасида ГФЖнинг 8 фазогири, Канада, Фарангистон, Саудия Арабистони, Нидерландия, Мексика мамлакатлари фазогирлари учишган.

Бу йил шўро фазогирлари билан Буюк Британия ва Австрия, келаси йил эса Фарангистон ва ГФЖ вакиллари бирга учишмоқчи.

ПАРОВОЗ БИЛАН РАҚОБАТЛАШАДИ

● «ГИННЕСНИНГ РЕКОРДЛАР КИТОБИ»га номи тиркалиши мумкин бўлган жонзодлар ҳам кўп экан бу дунёда. Масалан, Катта Зонд оролларида яшайдиган чирилдоқлар қироли. Унинг катталиги 6,5 сантиметргача етаркан, қанотларининг узунлиги эса 18 сантиметр. Лекин Жанубий Амриқода яшайдиган чирилдоқлар булардан ҳам ўтиб тушишаркан. Тўғри, у кичкина, бироқ овоз чиқаришда паровоз билан рақобатлаша олади. Ҳатто айримлари паровоз ҳуштагидан ҳам кучлироқ чириллайди. Чигирткалар уларнинг олдида ип эшолмай қоладилар.

Чирилдоқларнинг сайрашига тарихда ҳар ким ҳар хил муносабатда бўлган. Қадимги греклар уларнинг сайрашидан роҳатланса, римликлар умуман тоқат қилишолмаган.

ҚУМНИНГ ФОЙДАСИ

● ОДАТДА аёллар турли хил кремларни юзларига суркаб ўзларини «ёшартиришади». Лекин Миср аёллари эса... Уларнинг таъкидлашларича, агар юзга мунтазам равишда қум маскаси қилиб турилса, юз териси ёшараркан, кўз остидаги ва бошқа ажинлар текисланиб, йўқоларкан.

Қуёш нурида қизиган қумга ярим соатча баданингизни кўмиб ётсангиз, жисмоний ва асабий толиқиш тарқаб кетади.

ТЎҒРИ ТАРИХ— ТЎҒРИ ТАРБИЯ

Абдуқаҳҳор ИБРОҲИМОВ

ҚАЙТА ҚУРИШ ва ошкоралик бошланибдики, мактабларда ҳам, олий ўқув юртларида ҳам ўқитувчилар орасида тарихчилар энг қийин аҳволга тушиб қолдилар, қўлланиб келинган тарих дарсликлари ярамайди, янги дарсликлар эса йўқ. Матбуот, радио ва телевидениеда ўтмишга турлича баҳо берилади, тарихчи ўқитувчи бояқиш нима қилишга ҳайрон. Шўро даврида ёзилган аксарият тарих китоблари пуч бўлиб чиқди, уни ёзган сохта олимларнинг эса эл-юрт олдида юзлари шувут. Хуллас, иш билан сўзнинг ўртасида осмон билан ерча фарқ бўлган. Октябргача бўлган тарихимиз деярли қораланган, ундан кейинги воқеалар ёппасига оқланган. Қора (ўтмишга нисбатан) ва оқ (шўро даврига нисбатан) туслар аксарият тарихчиларнинг севган ва қўллаган ранглари бўлган.

1985 йили Ўзбекистон ССЖнинг 8 жилдлик тарихини ёзиш режалаштирилиб, бунинг 4 жилди 1917 йилгача бўлган кўпминг йиллик тарихимизга бағишланса, 4 жилдида кейин қисқа, яъни олтмиш-етмиш йиллик тарихимизни ёритиш мўлжалланган экан. Аввало бу китобни Ўзбекистон ССЖ тарихи дейилиши хато. Ахир, Ўзбекистон ССЖ 1924 йили тузилган-ку. Иккинчидан, 1924 йилгача бўлган тарихимизни жумҳуриятимизнинг ҳозирги ҳудуди доирасида бўлган воқеа-ҳодисаларни ёзиш билан чеклаб бўлмайди. Ҳозирги ибора билан айтганда, Ўрта Осиё ва Қозоғистон, яъни ягона Туркистон тарихини яратиш мумкин ва лозим, ягона тарихни бўлакларга бўлиш ношуд жарроҳнинг қилмишидан иборат бўлур эди. Учинчидан, 8 жилдни тарихий даврларга тақсимлашда адолат билан, ўтмишга холис муносабат ва ҳурмат билан иш тутиш керак. Октябргача бўлган даврда 4 жилди ажратиб, кейинги қисқа даврга ҳам 4 жилд ажратиш ноилмий ёндашишдир. Кейинги даврга бир жилди ҳам етади, чунки саноатлаштириш, жамоалаштириш, дея оламшумул воқеалар деб ҳисоблаган нарсаларимиз бугунги кунга келиб моҳият эътибори билан нотўғри қилингани маълум бўлиб қолди. «Социализм асосан ғалаба қозонди», «Социализм ғалаба қозонди», «Социализм узил-кесил ғалаба қозонди», «Социализмнинг тўла ғалабаси таъминланди», «Социализмдан коммунизмга ўтиш даври бошланди», «Совет кишиларининг ҳозирги авлоди коммунизмда яшайди» каби иборалару шиорлар аслида асоси йўқ, турмушдан узилиб қолган пуч нарсалар экан. Бу ибораларни «илмий» асослаб ёзган ва минбарларда айтган «олим»ларнинг анча қисми ҳозир тирик ва ҳамон ўз фаолиятларини давом эттирмоқдалар, баъзилари хатоларини тушуниб етган бўлсалар, кўпчилиги фақат сиртдан либосларини ўзгартиришди, холос.

Ачинарли жойи шундаки, ёлғон ва пуч «асар»лари эвазига «академик», «мухбир аъзо», «хизмат кўрсатган фан арбоби», «профессор», «доцент», «фан доктори», «фан номзоди» деган илмий даражалару унвонларни қўлга киритган кишилар ҳамон илгариги мавқеларида давлат хазинасидан — халқ ҳамёнидан маош олишда, эскича иш тутишда давом этмоқдалар. Уларнинг қилмишини қайта кўриб чиқиб, тегишли баҳони — ҳақиқий баҳоларини бермоқ фурсати етди, токи бу ёш тарихчиларга, келажак тарихчиларига ибрат бўлсин, улар ҳамиша ҳақиқатни ёзишга интилсинлар. Бўрибой Аҳмедов, Ҳайдарбек Бобобеков каби ростгўй тарихчиларимиз билан фахрланамиз, уларнинг фаолиятини намуна қилиб кўрсатса арзийди.

ЎЗБЕКИСТОН ССЖ ТАРИХИ яратилар экан, йилномани у ташкил этилган 1924 йилдан бошлаш керак. Ундан илгариги давр Туркистоннинг умумий тарихига тааллуқлидир. Тўғри, умумтуркий тарихнинг маълум босқичлари, яъни Абдураззоқ Самарқандий ибораси билан айтганда, «мамлакати Ўзбекия» босқичи, Абулхайрхон тузган кўчманчи ўзбеклар давлати босқичи, Муҳаммад Шайбоний тузган, темурийлар салтанати ўрнида вужудга келган, пойтахти аввал Самарқанд, кейин Бухоро бўлган шайбонийлар ҳукмронлиги босқичи, сўнгра аштархонийлар ҳукмронлиги босқичи, охирги уч хонлик (Бухоро, Хива ва Қўқон) босқичлари хусусан ўзбекларнинг ўзигагина тегишлидир. Лекин халқимиз ва давлатларимиз тарихи булардан кенг ва чуқурроқдир, қадимийроқдир. Умуман, халқимиз ва давлатларимиз тарихи, яъни Туркистон тарихи бу сулолалар тарихидир, дейиш керак. Алишер Навоий ибораси билан айтганда, тарихимиз Абултурк — Турклар отаси сулоласидан бошланган. Қорахонийларгача бўлган даврда ўтган сулолалар, қорахонийлар, ғазнавийлар, хоразмшоҳлар, темурийлар, шайбонийлар, аштархонийлар, манғитийлар, қўнғиротийлар, норбўтабийлар сулолаларининг фаолиятини пухта ўрганмай туриб, Туркистонимиз тарихини яратиб бўлмайди. Бу сулолаларнинг ҳар бирига асл шарқ қўлёзма манбалари асосида ёзилган махсус китоблар бағишлаш зарур. Бу ишни амалга оширишда, масалан, темурийлар даврини ёзишда Шарафиддин Али Яздийнинг «Зафарнома»дек буюк асари ёки бўлмаса шайбонийлар даврини ёзишда Муҳаммад Солиҳнинг «Шайбонийнома» асари мустаҳкам асос бўлиши турган гап. Демак, шундай асарни пухта ўргана оладиган тарихчи кадрлар тайёрлашга киришиш лозим. Умуман, Туркистон тарихини жаҳон тарихидан, айниқса, Шарқ тарихидан, биринчи навбатда Хитой, Ҳиндистон, Хуросон, Эрон, араб мамлакатлари, Янги Туркистон — Туркия тарихидан узилган ҳолда ёзиш мумкин эмас.

Шу ўринда айрим атамаларга тўхтаб ўтаман. Кейинги пайтларда шу нарса авж олиб кетдики, тарихий китобларда воқеалар юз берган даврдаги атамалар ишлатилмай, ҳозирги даврга хос атамалар қўлланилмоқда. Масалан, мустақил афғон амирлиги — Афғонистон давлати XVIII асрда, аниқроғи 1740 йилда вужудга келган, лекин гап гарчи Маҳмуд Ғазнавий, ёки Ҳусайн Бойқаро ёки бўлмаса Бобур даври ҳақида кетса ҳам тўғридан-тўғри Афғонистон дейилмоқда. Бу тарихан хатодир. Ёки бўлмаса, гап гарчи ўрта асрларга доир воқеалар хусусида кетса ҳам, Ўрта Осиё деган ибора ишлатилади, ваҳоланки, бу атама XIX асрнинг охири, XX асрнинг бошларида чор босқинчилари томонидан тўқиб чиқарилган. Тўғри, улар ҳам аввалига Туркистон дейишган, кейин эса туркий халқни қавмларга бўлиб юбориш, ўзаро низолар чиқариш, бирликни йўқотиш учун Ўрта Осиё дейишга киришганлар. Лекин Ўрта Осиё атамаси мамлакат, давлат номи эмас, балки Шарқий Оврупо, Яқин Шарқ каби жуғрофий атамадир. Ўрта Осиё жумҳуриятлари ва Қозоғистон дейилиши нотўғри, Туркистон демоқ ҳақиқатдир. Ахир, ўзингиз ўйлаб кўринг, Шарқий Туркистон дейдилар бемалол. Хўш, Туркистоннинг ўзи бўлмаса, Шарқий Туркистон ибораси вужудга келган бўлармиди?! Йўқ, албатта.

ТАРИХИМИЗНИ НОТЎҒРИ ТАЛҚИН қилиш, нотўғри ёритиш, нотўғри ўрганиш аслида 1929 йили 1300 йилдан бери фойдаланиб келинган, мутлақо ўзимизники бўлиб, сингишиб кетган араб алифбосини бекор қилишдан бошланган. Шу алифбони қайта тўла жорий қилмай туриб, асл тарихий йўлимиздан юришимиз амримаҳол. Масалан, ҳамма тарихий қўлёзма манбаларда юртимиз чор Русияси томонидан қурол кучи билан босиб олингани шоҳидлар томонидан аниқ қилиб ёзилган. Ваҳоланки, сохта олимлар бу тарихий фактни ҳамон нотўғри талқин қиладилар. Бир-икки мисол. Оқ подшо аскарлари Оқмачит (ҳозирги Қизил Ўрда) шаҳрини қамал қилганда шаҳар ичида жами 500 га яқин ҳимоячи бор бўлиб, буларнинг маълум қисми аёллар ва болалар эди. Бир неча минг кишилик тиш-тирноғигача қуролланган чор аскарлари узоқ жанглардан кейин шаҳарга бостириб кирган, ҳимоячиларнинг 400 дан ортиғи тенгсиз олишувда ҳалок бўлган, тирик қолганлари ҳам жон таслим қилиш олдида эдилар. Демак, бир томчи қон қолгунча юрт ҳимоя қилинган, ҳамма шаҳарлару қишлоқларда ҳам душманга қарши қаттиқ жанг қилганлар. Абдулла Қодирий «Ўтган кунлар» романида Отабек Авлиёота (ҳозирги Жамбул) шаҳрини ҳимоя қилувчилар сафида жанг қилиб, шаҳид бўлганини ёзади. (Демак, Отабек қабрини Авлиёотадан қидирмоқ, обод қилиб қўймоқ лозим). Тарихий ҳақиқатни тиклашда ёзма манбалар билан бирга бадиий асарларни ўрганиш фойдадан ҳоли эмас. Ҳақиқий тарихимизни ҳаққоний ёзиш учун тарих фанини сиёсатдан ажратиш лозим, илгари мумкин бўлмаган бўлса, энди бунга қонуний асос бор. Конституцияга киритилган янги моддага биноан кўпфирқаликка рухсат этилган.

Бу мақолани ёзишимга сабаб шу бўлдики, «Совет Ўзбекистони» рўзномасининг 1990 йилги 18 ноябрь сонида «Самарқандфильм» хўжалик ҳисобидаги ижодий ишлаб чиқариш бирлашмасига «Темурланг» /?/ кинофильмини ишлаб чиқариш учун ишга таклиф қилади» деган эълонни ўқиб қолдим. Хўш, нима учун буюк тарихий шахс бўлмиш бобомизни «Темурланг» дея ҳақорат қиладилар, нима учун бу ибора жумҳуриятнинг етакчи фирқавий рўзномасида босилиб миллионларча нусхада тарқатилади, нима учун биз шундай номаъқулчиликка лоқайд қараб тураверишимиз керак экан? Ҳар бир буюк шахсда бўлгани сингари амир Темурнинг ҳам ғанимлари кўп бўлган, улар унинг шуҳратини кўролмай, ичиқоралик қилиб, унга лақаб тўқиганлар. «Ланг» деган сўз форсча бўлиб, ўзбекчага таржима қилсак, «оқсоқ» деган маънони билдиради. Асло «чўлоқ» деган маънони тушунмаслик керак, чунки амир Темур соппа-соғ, тўрт мучаси тугал таваллуд топган. Хўш, унга бу лақаб қачон берилган, у қандай қилиб оқсоқ бўлиб қолган? У юртимизни озод қилиш учун бўлган миллий-озодлик урушида Чиноз яқинида ёмғир ёққан куни бўлган тарихий жангда отдан йиқилиб, оёғини лат едириб олган ва бир умр оқсоқ бўлиб қолган. Лекин бу ҳол унинг туғма жасурлигига заррача соя ташламаган, балки жасоратига жасорат қўшган. Мен бу ўринда тарихий ҳақиқатни ёзаяпман ва ана шундай тарихий ҳақиқат яратилажак фильмда бадиий ҳақиқат тарзида кўрсатилишини томошабин сифатида талаб қиламан. Фильмнинг номи «Амир Темур» бўлиши лозим. Улуғ бобомизни ҳақорат қилишларига йўл қўйишга ҳаққимиз йўқ, унинг руҳини чирқиратмайлик. Бу борада буюк сиймоларга эга бўлган бошқа халқлардан, масалан, руслардан ибрат олсак арзийди. Гарчи ғанимлари кўплаб лақаблар тўқиган бўлсалар-да, Суворов, Кутузов, Екатерина Иккинчининг номларига лақабларини қўшиб айтишмайди. Петр Биринчини эса ҳурматлаб Буюк Петр дейдилар. Хуллас, тарих сохталашмасин, тарихимизга ҳурмат билан қарашга ўрганайлик, ана шунда аждодларимиз руҳи шод, авлодларимиз олдида юзимиз ёруғ, ўз кўнглимиз эса хотиржам бўлажак.

ШЎРО ДАВРИ деб аталмиш йилларда юз берган воқеалар кўрсатдики, кучимиз бирликда экан, биргаликда ҳаракат қилишда экан, миллий адоватни келтириб чиқарган «бўлиниш» сиёсатини бартараф этишда экан. Халқимиз ана шунга тобора чуқурроқ тушуниб етмоқда. Бешта иттифоқдош жумҳурият раҳбарларининг Олмаота учрашуви ҳам бу борада ташланган илк қутлуғ қадам бўлди. Умумтарихимизни биргаликда ўрганиш ва ёш авлодга шу руҳда тарбия бериш, умуман, катта авлодни ҳам бирлик ва биродарлик руҳида қайта тарбиялаш зарурдир, мен бу ўринда матбуотнинг ўрни беқиёсдир деб биламан. Дарвоқе, бир жиддий далилни айтиш ёдимдан кўтарилай дебди. Тарихимизни жумҳуриятимизнинг фақат ҳозирги ҳудудида бўлган воқеалар ва яшаб ўтган сиймолар билангина чеклаб қолиш асло мумкин эмас. Масалан, буюк давлат арбобларимизнинг, адабиёт ва санъатимизнинг улкан сиймоларининг жуда кўплари ҳозирги ҳудудимиздан ташқарида яшаб, фаолият кўрсатганлар, айримлари гарчи Туркистон тупроғида таваллуд топган бўлсалар-да, тақдир тақозоси билан ўзга юртларга кетишга мажбур бўлишган, ҳоки туроблари ҳам ўша жойлардадир. Ал-Форобий Дамашқда, ибн Сино Хамадонда, Бобур Кобулда, Фурқат Ёркентда мангу уйқудалар. Мирхонд, Бойсунқур, Ҳусайний, Навоийлар гарчи Ҳиротда дафн этилган бўлсалар-да, руҳлари юртимиз узра кезиб юрибди, асарлари эса қалбимизда. Ёки бўлмаса умум Туркистоннинг улуғ шоири ва мутафаккири Аҳмад Яссавий яшаб, ижод қилган шаҳар 1924 йилги чегараланишдан, тўғрироғи, сунъий бўлинишдан кейин қўшни жумҳурият ҳудудида бўлиб қолгани сабабли инқилобга қадар «Ҳикмат»и ҳар бир ўзбек хонадонида бўлган бу ижодкор меросини ўрганмаслик, тарғиб этмаслик бориб турган лақмалик, ландовурлик, борингки, қўрқоқлик бўлур эди.

Жумҳуриятимиз ҳудудида дафн этилган улуғ аждодларимизни ёдлаб туриш, хотираларини абадийлаштириш, мозорлари ҳолатидан хабардор бўлиш билан бирга қабрлари жумҳуриятимиз ҳудудидан ташқарида бўлган буюк аждодларимизни ҳам унутмайлик. Буюк сиймолар, улуғ зотларнинг мақбараларига ўқувчи ва талабаларнинг зиёратини уюштириш одатга айлансин. Ал-Форобий, Беруний, ибн Сино, Жалолиддин Румий, Хисрав Деҳлавий, Навоий, Бобур, Машраб, Фурқатлар номи билан боғлиқ табаррук жойларга махсус илмий зиёратлар уюштирайлик. Эндиликда бунга шароит вужудга келмоқда. Тегишли ташкилотлар ва, айниқса, эл-юрт етакчилари бўлмиш зиёлилардан ташаббус ва шижоат бўлса бас. Хуллас, ҳақиқий тарихни тўғри талқин қилиш ва ўқитиш тўғри тарбиянинг асосидир.

Иттифоқ бўйлаб

Ўтган куни ҳамкасбимиз «Байрамингиз билан» деса ҳайрон бўлдик. Ахир бугун кулгу қуни-ку! Э-ҳа шунақами?

Қизиқ, шу куни ҳазил-ҳузул, биров бировни алдаш негадир кам бўлди. Вақт йўқ. Муаммолар, ташвишлар, кун кўриш ғами юракларга юк бўлиб турганда, вақти хушликка кимнинг ҳам тоби бўлсин.

Лекин барибир ҳар қандай вазиятда ҳам инсон боласи гўзалликдан завқланиш, шодиёналардан баҳраманд бўлиш, хурсандчилик бахтига интилиб яшайди. Эртанги кун ёруғ эканлигига ишонч билдиради.

Суратчилар: В. ЗИНИН, Г. ПОПОВ, А. АНТОНОВ. (ТАСС).

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Тошкент шаҳар Маданият бошқармасининг Куйбишев ноҳия маданият бўлими.

«ЮЛДУЗ» МАДАНИЯТ УЙИ

Ўзбек миллий эстрада гуруҳи, анъанавий ижро йўлидаги даста, ашула ва рақс дасталари ҳар хил тадбирларга, Наврўз байрамларига, юбилей кечаларига, профессионал концертларга

БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛМОҚДА

Концерт қўйиш келишилган ҳолда пул ўтказиш ва нақд пул тўлаш йўли билан олиб борилади.

Дасталарнинг раҳбарлари: О. ҚОРАБОЕВ, А. ОДИЛОВ ва Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист З. МАДРАҲИМОВА.

Маълумотлар учун телефонлар: 65-25-49, 62-88-16, 65-16-78.

ЎҚИШГА МАРҲАМАТ!

ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ ТОШКЕНТ ШАҲАР БОШ ҚУРИЛИШ ИДОРАСИНИНГ ТАЖРИБАВИЙ ҲАЖМЛИ-БЛОКЛИ УЙСОЗЛИК КОМБИНАТИ БАЗАСИДАГИ

5-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

1991 ЙИЛ УЧУН

Совет Армияси сафларида хизмат қилиб қайтган йигитларни электр пайвандчи, ғишт терувчи, бўёқчи-сувоқчи ихтисослари бўйича

ЎҚИШГА ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Ўқиш муддати — 3 ой.

Ойига 120 сўмдан стипендия тўланади.

Машғулотлар ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Ўқишни тугатганлар Тошкент шаҳар бош қурилиш идорасига қарашли тажрибавий ҳажмли-блокли уйсозлик комбинатига ишга юборилади ва ётоқхона билан таъминланадилар. Улар доимий шаҳар аҳолиси рўйхатига қуйилади ва навбат асосида турар жой билан таъминланадилар. Ишлаб чиқариш практикасини ўташ даврида иш ҳақининг 50 фоизи тўланади.

МАШҒУЛОТЛАР ГУРУҲЛАР ТЎЛИШИГА ҚАРАБ БОШЛАНАДИ.

Билим юрти манзили: Тошкент шаҳри, Ленин ноҳияси, Астрахань боши берк кўчаси, 12-уй. (1-трамвайнинг «Дегтярев кўчаси» бекати; 5, 26-трамвайларнинг «Кўк бозор» бекати; 22-автобуснинг «Дегтярев кўчаси» бекати; 55, 161, 66-автобусларнинг «57-мактаб» бекати).

Телефон: 91-26-47.

ТАЖРИБАВИЙ ҲАЖМЛИ-БЛОКЛИ УЙСОЗЛИК КОМБИНАТИ.

«СОЮЗРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КОРХОНАСИ.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ ТОШКЕНТ ШАҲАР ХАЛҚ ТАЪЛИМИ БОШ БОШҚАРМАСИ

2-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

ЯНГИ ЎҚУВ ЙИЛИ УЧУН

Ўқувчилар қабул қилади

Билим юрти ўрта маълумотли фотонабор электрон қурилмаларида ишловчи оператор, мусаҳҳиҳ-ҳарф терувчи, офсет босма матбаачилари, линотипчи, ҳарф терувчи, матбаачи ва муқовачиларни тайёрлайди.

БИЛИМ ЮРТИГА 9—11-синфни тамомлаган 15—18 ЁШДАГИ ЎҒИЛ ВА ҚИЗ БОЛАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

9-синф маълумотига эга бўлганлар уч йил, тажриба гуруҳларига қабул қилинганлар 2 йил ўқишади ва тўлиқ ўрта маълумот ва касб олганликлари тўғрисида ҳужжат оладилар.

Билим юртига қабул қилинганлар бепул кийим-бош ва 3 маҳал иссиқ овқат билан таъминланадилар.

11-синфни битирганлар учун ўқиш муддати 10 ой бўлиб, 39 сўм миқдорида стипендия билан таъминланадилар. Билим юрти ўзининг устахонасига эга. Ишлаб чиқариш таълими даврида ўқувчиларга иш ҳақининг 50 фоизи тўланади.

Билим юртини имтиёзли диплом билан тамомлаганлар Москва ва Львов полиграфия олий билимгоҳларига, Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат олий билимгоҳининг полиграфия бўлимига ўқишга юбориладилар.

БИЛИМ ЮРТИНИ УЧ БАҲОЛАРСИЗ ТУГАТГАНЛАР ИМТИҲОНСИЗ ТОШКЕНТ ПОЛИГРАФИЯ ТЕХНИКУМИГА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИЛАР.

ЎҚИШ МУДДАТИ УЗЛУКСИЗ МЕҲНАТ ФАОЛИЯТИГА КИРАДИ.

МАШҒУЛОТЛАР ЎЗБЕК ВА РУС ТИЛЛАРИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ.

Зарурий ҳолларда — ётоқхонадан жой берилади.

ЎҚИШ — 1 СЕНТЯБРДА БОШЛАНАДИ.

Қуйидаги ҳужжатлар топширилади: билим юрти директори номига ариза, таржимаи ҳоли, туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома ёки паспорт (асли), маълумоти ҳақида гувоҳнома (асли), 6 дона фотосурат (3х4 см.).

Манзили: Тошкент шаҳри, Чилонзор ноҳияси, Нурхон кўчаси, 21-уй.

МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ ТОШКЕНТ «ҚИЗИЛ ТОНГ» ТИКУВЧИЛИК ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ БАЗАСИДАГИ

48-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

аёллар, эркаклар ва болаларнинг устки кийимларини тикиш бўйича моҳир чевар бўлиб етишиш истагида бўлган 9—11-синф битирувчиларини

ЎҚИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

МАШҒУЛОТЛАР ЎЗБЕК ВА РУС ТИЛЛАРИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ.

9-синфларни битирганлар 1—3 йил ўқийдилар ҳамда бепул овқат ва кийим-бош билан таъминланадилар. Бир йиллик таълим дастури бўйича ўқийдиганлар касбий маълумот ҳамда тикувчи малакасини эгаллайдилар ва Тошкент «Қизил тонг» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси база корхонасига ишга юбориладилар; 3 йил ўқийдиганлар касбий ва тўлиқ ўрта маълумот оладилар.

Билим юртини имтиёзли битирган ўқувчиларнинг 10 фоизи олий ўқув юртлари ва техникумларга ўқишга кириш учун йўлланма оладилар.

11-синфни битирганлар 6 ой ўқийдилар ва ойига 39 сўмдан 60 сўмгача стипендия оладилар.

Ишлаб чиқариш практикасини ўташ даврида барча ўқувчиларга иш ҳақининг 50 фоизи берилади.

ЎҚИШ ДАВРИ МЕҲНАТ ФАОЛИЯТИГА ҚЎШИБ ҲИСОБЛАНАДИ.

Билим юрти ўқувчилари «Қизил тонг» фабрикаси ҳудудида жойлашган маиший ва тиббий хизматлар, профилакторий, саноат моллари ва озиқ-овқат дўконларидан фойдаланишлари мумкин.

Билим юрти қошида ўқувчилар «Модалар театри» ва И. Ганди номидаги Тикувчилар маданият саройи базасидаги ҳар хил ижодий, спорт тўгараклари ишлаб турибди.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: директор номига ариза, туғилганлиги ҳақида гувоҳнома ёки паспорт, маълумоти тўғрисидаги гувоҳнома, тиббий маълумотнома, турар жойидан ва ота-онасининг иш жойидан маълумотномалар, 3х4 см. катталикдаги 4 та фотосурат.

Билим юрти манзили: 700061, Тошкент шаҳри, Чехов кўчаси, 5 «а» уй (1, 2, 5, 24, 26-трамвайлар; 1, 5, 8, 17-троллейбуслар; 2, 3, 25, 60, 71, 80-автобусларнинг «Қизил тонг» бирлашмаси» бекати).

Ўлкамизда Наврўз айёми

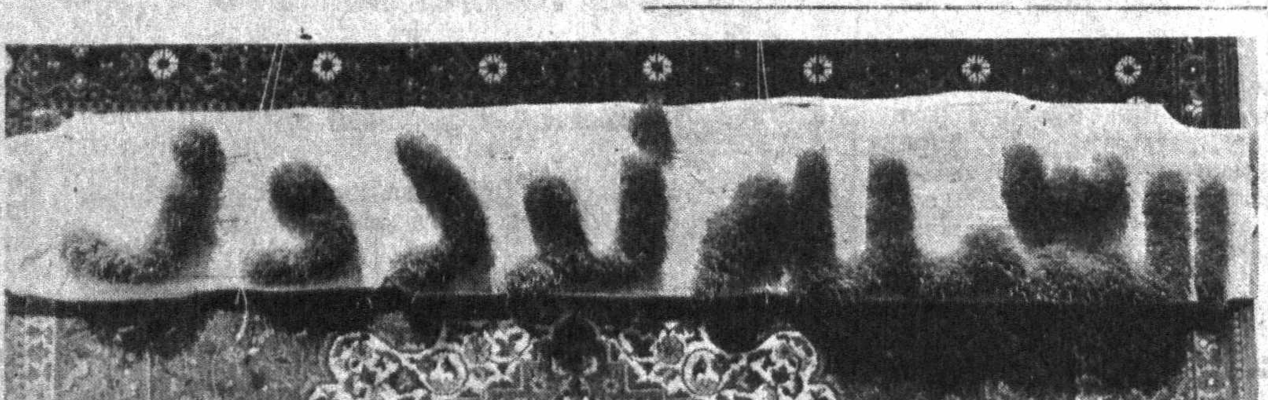

КЎКАРАЁТИР БУҒДОЙ МИСОЛ

Баҳор келиши билан деҳқон даласига ошиқади. Кимдир пайкали бўйига ўгит чиқариш ташвишида, бошқаси чорвасини ўйлайди.

Эл-улуснинг бир дам хаёли ана шу юмушлардан йироқлашди. Наврўз айёмини қаршилаш ниятида катта сайл уюштирилди. Боғотликлар бу тўйни шодхуррам кутиб олдилар. Гап шундаки, байрам баҳонасида ноҳия ишчи ва хизматчилари ихтиёрига кўпгина иншоотлар, турар жойлар фойдаланиш учун топширилди. Йигирув фабрикаси, тикиш ва бичиш корхонаси ишга туширилди. Бир қанча йигит-қизлар янги иш жойларига эга бўлишди. «Коммуна» жамоа хўжалиги аҳли фарзандларига эса 140 ўринли «Наврўз» болалар боғчаси, «Ленинизм» жамоа хўжалигида аралаш моллар дўкони қуриб, фойдаланишга топширилди.

Ленин номидаги жамоа хўжалигида ўтган Наврўз сайлини алоҳида таъкидламаса бўлмас. Ёшу-қари, хотин-халаж куну тун бир-бирларининг шодликларига, қувончларига шерик бўлдилар.

Деҳқонбозор қишлоғидаги Шайданов номли ўрта мактаб ўқувчилари тайёрлаган интермедия кўринишлари янада мазмунли бўлди. Ана шу тантаналарни ноҳиядаги «Ленин йўли» рўзномаси ўз саҳифаларида кунба-кун ёритиб борди. Айтиш керакким, эл-юртнинг катта тўйи баҳонасида эсдан чиққан урф-одатларимиз қайта кўз очди. Сурнайнинг шўх ҳониши кўнгилларга илиқлик улашди. От-араванинг яна кўчаларда пайдо бўлиши кўзларга қувонч, дилларга руҳ улашганини ҳам айтай.

Кимдир орзу умидда ўстирган буғдойини кўз-кўз қилади. Баъзилар кўклик ёрдамида ёзилган битикни ўқишга уринади. Унда кўплар илғаган бир маъно бор. Рамзий маъно. Гўёки эски ўзбек ёзуви аталмиш атама яна ям-яшил бўлиб кўкараётганди...

Жумабой ҚОЗОҚ,
«Ёш ленинчи» мухбири.

СУРАТЛАРДА: катта тўйдан лавҳалар.

Муаллиф суратлари.

Ёшлар ижоди

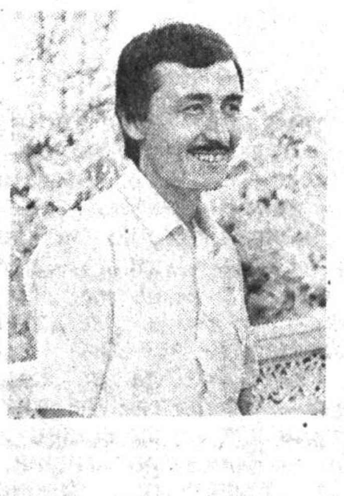

Амирқул КАРИМ — Қашқадарё вилоятининг Шаҳрисабз ноҳиясида туғилган. Ленинград Давлат дорилфунунининг журналистика куллиётини тугатган. Шеърлари жумҳурият матбуотида эълон қилинган.

Айни пайтда «Ёш куч» ойномасида хизмат қилади.

БОЛАЛИК

Болалик — баногоҳ узилган уйқу,
Саҳар буюрилган ишдаги малол.
Чумчуқ кипригига қўнолмасдан тонг
Сурувлар ортида суринган хаёл.
Хотирнинг аждари асраган жавҳар,
У — кекса табассум кўзидаги ёш.
Зангори майсалар юзидан мангу
Шабнам териб юрган бокира Қуёш...

ВИДО

Сендан умидимни уздим, энди бас,
Аммо узолмасман ҳануз кўнглимни.
Энди дунё менинг жонимга қафас,
Ҳижронлар ютади ҳаёт йўлимни.
Армонлар бағридан юлқинаман мен,
Орзунинг дастига етмайди қўлим.
Умримнинг жомига монанд уфқда,
Нурсиз қуёш сўнгги томчидай тўлин.
Дилимга дўзахни кўчирган аллоҳ,
Ишқимни куйдирар унинг қўрида.
Барибир бор бўлгин, омон бўл ҳаёт,
Бахтлилар бахтига, менинг шўримга.
Сен — мўъжаз умримни ёритган юлдуз,
Гуноҳ-савобимга ўзинг қози бўл,
Йиғласам, кўзингнинг ёшини артиб,
Фақат сен кечиргин... мендан рози бўл!..

ҚЎЛ ЕТМАС ОЙ ҲАҚИДА БАЛЛАДА

Талабалар шаҳрида
ҳар оқшом туғилган кун,
Талабалар шаҳрида
ҳар кун байрам бўлади.
Гулларнинг қуршовида
бир қиз юзлари гулгун.
Табрикларни эшитиб,
шоду-хандон кулади.
Рақсларга тушади у
хушқомат йигит билан.
Ҳарир кўйлаги ул дам
қанотга айланади.
Ёлғиз менинг қалбимда
парвозга шай бир қушнинг
Умидвор қанотлари
аламга бойланади,
аламга бойланади.
Куй, ғовурга чўккан зал
бағридан юлқинаман,
Чидолмасдан дилдаги
йиғлаган қуш оҳига,
Кунда юз кулгу билан
юзлар кўз ёшин кўрган
Қадрдон шу шаҳарча
олар ўз паноҳига.
Одимлайман, пойим қон.
Кўринмас юрар йўлим.
Чил-чил орзулар инграб,
оғритар товонимни,
Дунё менга бахш этган
жамъи алам ғуж бўлиб,
Ошиён этди ё раб,
кўксим... чап томонимни.
Ғамгузорлар дардига
қўшилар экан дардим,
Дилимдан тошган оташ
кўзимдан қуйилади.
Чалғий, дея самога
нигоҳим қадасам жим
Кеча қўл етгудек ой
кўп йироқ туюлади,
қўл етмас туюлади.

* * *

Кўксимда бир юрт бор, минг зобит
Келади ҳар куни забтига.
Ёлғону хиёнат келади,
Аммо у юрагим кафтида.
Шу мўъжаз хилқатга посбонлик
Тирикман — муқаррар чекимда.
Азоблар умримга кирсинлар,
Бу юртдан мен асло чекинмам.
— Виждон йўқ ўлкадир,-деганлар,-
Бекорга умрингни тўладинг.
— Йўқ, виждон энг моддий маъво, у —
Ватаннинг дилдаги булоғи!

Амирқул КАРИМ.

Огоҳ бўлинг, одамлар!

Тарихнинг ўқилмаган саҳифалари

«Хоразм ҳақиқати» рўзномаси ва жумҳурият давлат хавфсизлик қўмитаси вилоят бошқармаси хайрли бир ишни амалга оширишди. Рўзномада 30- ва 40-, 50-йилларда қатағон қилинган хоразмликлардан 1242 жабрдийданинг рўйхати эълон қилинди. Рўзнома билан ўша жабрдийдаларнинг авлодлари, оилаларига ҳам ўкинч, ҳам армон, ҳам севинч кирди.

Ҳазорасп ноҳиясидаги «Партия XXI съезди» жамоа хўжалигидан бу рўйхатда Омонов Жуманазар, Авазов Мадамин, Жумагалдиев Отаниёз, Қиличев Ҳожи ва бошқаларнинг номлари ҳам бор. Ўша рўйхатни ўқиш ва ушбу мақолани ёзиш мен учун қанчалик оғир бўлмасин ҳам фарз, ҳам қарздир. Зеро, қатағонга учраб, номи рўйхатга тиркалган ва ўзга юртларда хор-зорликда ҳалок бўлганлардан бири менинг бобом Омонов Жуманазар эди.

Тикланган адолатдан энтикиб, қалбига ҳам ўкинч, ҳам севинч кирганлар, албатта, фақат мен эмас. Юз карра ишончим комилки, ўша рўйхатдагиларнинг авлодлари қалбидан ҳам худди меникидек ҳолат ўтаётгандир, қалблари алам ва ўкинчга, кўзлари намга тўлиқдир. Қатағонга учраган яна бир элдошим — Ҳожи Қиличевнинг ўғли Озод Ҳожиев билан суҳбатда мен бунга тўла амин бўлдим.

Раҳматлик Қилич бобо темирчилик қилиб, эл-юртга хизмати сингган, ҳурматига сазовор бўлган инсон эди. Умри меҳнатда кечган бу одам бир асрдан ортиқ умр кечирди. Умрни яшаш — далани кесиб ўтиш эмас, дейишгани рост эканки, фалакнинг Қилич бобога атаган адолатсизликлари, жабр-ситамлари, кўргуликлари кўп бўлди. Етти ўғил ўстириб, етти ўғлонни эл-юрт хизматига берган бу одам, тақдирнинг шумлигига қарангки, «халқ душманининг отаси» деган тавқи лаънат билан оламдан ўтди, ўғиллари оқланган кунни кўра олмади. «Халқ душмани», «Файзулла Хўжаевнинг думи» деб қатағон қилинган Қилич бобонинг ўғиллари Ҳожи ва Абдулла оталар ҳам чеккан азобларининг аниқ сабабларини била олмай вафот этишди, жойи жаннатда бўлсин уларнинг.

— Отам ва тоғамни 1938 йилнинг январида, мен қирқ кунлик чақалоқ пайтимда ҳибсга олишган экан, — дейди О. Ҳожиев. — Бу кўргулик камлик қилгандай онамни «халқ душманининг хотини» деб Хивага мажбуран кўчиришган. Отам ким эди ва нима айб қилганди! У оддий агроном бўлган, айби нималигини ҳалиям билмайман. Мен бу ҳақда бобомдан кўп сўрардим. «Болаларим гуноҳсиз, уларда ҳеч айб йўқ. Худо бўлса бир кун ҳақиқат очилар, ундан бўлак паноҳим йўқ худога солдим» — дея ҳўнграб йиғларди бобом бечора.

Улуғ Ватан уруши бошланганда Қилич бобо бир ҳафта мобайнида уч ўғлини — Қурбонбой, Аминбой ва Қўзибойни оқ фотиҳа бериб фронтга кузатди, икки фарзандини қатағон қилган тузумга, давлатга кек сақлаб ўтирмади, ундай қила олмасди ҳам. Тақдир экан, орадан бир йил ўтгач, разведкачилар командири бўлган Қурбонбойдан қора хат келди. Аминбой ва Қўзибойлар оғир яраланиб, уйига қайтишди. 1943 йилда уларни яна ҳарбий хизматга чақиришди.

Қилич бобо ғалабадан, икки ўғли иккинчи гуруҳ ногирони бўлса-да, қайтганидан қувонгандир, аммо байрам унга татимаган бўлса керак. Чунки тўнғичлари ҳалиям қамоқда эди. Ҳожи ва Абдулла акалар 1947 йилдагина, ўн йиллик сарсонсаргардонликдан, азоб-уқубатлардан сўнг қайтиб келишди ва яна жамоа хўжалигида агроном бўлиб ишлай бошлашди. Орадан кўп ўтмай вилоят қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи Ҳолиқов, Ҳ. Қиличевни Шовот ноҳиясига, А. Қиличевни Қўшкўпир ноҳиясига бош агроном қилиб ишга юборди. Гўё ноҳақликлар барҳам топиб, ҳаёт энди изга тушиб кетадигандек эди. Орзу-умидлари, режалари кўп эди уларнинг. Лекин орзулар орзулигича, режалар режалигича қолиб кетди. 1949 йилнинг октябрида Бериянинг махсус буйруғи билан қатағон бошланиб, Ҳожи ва Абдулла акалар яна қамоққа олиндилар ва бир умрга Сибирга бадарға қилиндилар. Номини аташ билан одамлар қўрқитиладиган Сибирь ўрмонларида уларнинг ҳаёти қандай кечди бу ёлғиз уларга ва худогагина аён. Фақат орадан тўрт йил ўтгач, 1953 йилнинг мартида «халқлар отаси» Сталин вафот этгач, Сибирдан Пичоқчига, Қилич бобога «балки энди бизларни қўйиб юборишар» деган умидли хат келди. Ўша йилнинг ёзида жаллод Берия қамоққа олингач, ака-укага ҳам қайтишга рухсат тегди. Ҳожи ака қамоқдан келгач, то ҳаётининг охиригача «Партия XXI съезди» жамоа хўжалигида турли вазифаларда ишлади. Умрининг қарийб тўртдан бирини қамоқ ва бадарғаликда ўтказган Ҳожи Қиличевнинг ҳаёт салномаси қисқагина ана шундай. Лекин жабрдийдалардан бири бўлган бу инсоннинг азобга, ғам-ғуссага тўла ўтган ҳар кунлик ҳаёти, ўй ва кечинмалари катта китобларга мавзу бўлгудек.

Биз бегуноҳ қатағон бўлиб, нима учун, қайси айби учун ўн йиллаб қамоқда ўтирганининг сабабини била олмай оламдан ўтган элдошларимизнинг порлоқ хотиралари олдида бош эгамиз. Ишонамизки, бир кун келиб, худди афғон урушида бегуноҳ ҳалок бўлганларга тикланаётган ёдгорликлар сингари қатағон даври жабрдийдаларига ҳам ҳайкаллар тикланажак. Менга қолса, ўша ёдгорликларга одатдагидек: «Сизни эл унутмайди, жабрдийдалар!» деб эмас, балки «Огоҳ бўлинг, одамлар!» матнини битган бўлардим. Зеро, одамларнинг қалб кўзларини туман қоплаб, қалби ҳасадга тўлса, яхши ва ёмонни, дўст ва душманни ажрата олмай қолса, худди чўпон олдига солиб қўйилган подадек исталган томонга ҳайдалаверса, 30-, 40-, 50-йиллардаги қатағонликлар яна такрорланаверади. Узоққа бориб ўтирманг—ҳўлу-қуруқ баробар ёнган «пахта иши»нинг ўзи бунга бир далилдир. Огоҳ бўлинг, одамлар!

Комилжон ЮСУПОВ,
ССЖИ Журналистлар уюшмаси аъзоси,
Хоразм вилояти.

Ойнаи жаҳонда

4 АПРЕЛЬ — ПАЙШАНБА

● ЎзТВ I

9.00 «Писмиқ». Болалар учун фильм. 9.40 «Карнай садолари». Фильм-концерт. 10.10 «Ҳамма палубага». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия).

* * *

18.30 Янгиликлар. 18.35 «Таълим ва маданий мерос». 19.10 «Халқаро ҳаёт». 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.45 Ўзбекистон ССЖ Ички ишлар вазирлиги матбуот маркази хабар қилади. 19.55 «Алифбо сабоқлари». II босқич. 20.30 Москва. «Вақт». 21.15 «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби, бастакор Матниёз Юсупов». Мусиқий кўрсатув. 22.00 «Ахборот». 22.20 «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби, бастакор Матниёз Юсупов». Мусиқий кўрсатув (давоми). 22.50 «Оталар сўзи — ақлнинг кўзи». 23.50 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.00 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Бу оқшомда» (рус тилида).

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

20.30 Москва. «Вақт». 21.15 «Савтҳои Наврўз». Адабий-мусиқий кўрсатув. 22.15 «Калхатлар ўлжаси билан бўлишмайди». Бадиий фильм. 2-серия.

● МТ I

6.00 «Тонг». 8.30 Ички ишлар вазирлигининг маълумотларига кўра... 8.50 «Сурбет». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм. 3-серия. 10.00 «Санъат ҳомийсини кутиб». Ҳужжатли фильм. 10.30 Болалар соати (инглиз тили дарси билан). 11.30 «ТСН». 11.45 «Бугунги Туркия». Кинопрограмма.

* * *

14.30 «ТСН». 14.45 «Якшанба, олти яримда». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм. 3-серия. 15.55 Сенегал миллий рақс ансамбли ижро этади. 16.25 «Ефросиния Полоцкая». Илмий-оммабоп фильм премьераси. 16.50 Болалар учун фильм. «Офтобдек ёруғ шам» (Рига киностудияси, 1986 й.). 17.55 «ТСН». 18.10 «...16 ёшгача ва ундан катталар». 18.50 «Нодипломатик суҳбатлар». Кўрсатувни сиёсий шарҳловчи В. Зорин олиб боради. 19.20 «Сурбет». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 4-серия. 20.30 «Вақт». 21.15 Ички ишлар вазирлигининг маълумотларига кўра... 21.30 «КДС»да дўстлар учрашуви. Эстрада программаси. Кўрсатувни шоир И. Резник олиб боради. 23.00 «Пи» белгиси билан. Танаффус пайтида (24.00) — «Меридиан». Халқаро янгиликлар.

Тунги телевидение

00.40 «Синдикат-2». Олти серияли телевизион бадиий фильм. 3-серия.

● МТ II

8.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.

Ўқув программаси

8.15 «Устюрт платосининг сири». Илмий-оммабоп фильм. 8.35, 9.35 Умумий биология. 11-синф. Ўсимликларни ҳимоя қилишнинг биологик усуллари. 9.05 Испан тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун. 10.05 Испан тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун. 10.35, 11.40 Биология. 8-синф. Қишлоқ хўжалик ҳайвонлари. 11.00 «Адам Смит бойлиги дунёси».

Жиноят ва жазо

Порахўр қўлга тушди

Олғирликда юлдузни ҳам бенарвон урадиган одам ҳақида эшитганмисиз? Эшитмаган бўлсангиз эшитинг. Бу одам Тошкентдек азим шаҳардаги темир йўл транспорти муҳандислари олий билимгоҳида ризқ насибасини териб юрган Муҳаммадали Акбаров бўлади. Унинг қўлида таълим оладиган талабалар Муҳаммадалини пайғамбар дейдилар.

Муҳаммадали Акбаров ажойибғаройиб туш кўрди. Пештоқлари зарғаллар билан безатилган улкан хона. Хона тўридаги тахти равонда эса Муҳаммадали шоҳона либосда савлат тўкиб ўтирган эмиш. Атрофида эса уни талабалари негадир катта-катта чумолилар шаклида юришарди. Ҳар бири оғзида янги чиққан юз сўмликни судраб келиб Муҳаммадалининг оёғи остига ташлаб кетишармиш. Шу пайт тўдадан бир чумоли чиқиб шопдек мўйловларини қимирлатибди-ю, бир юмалаб Азроилга айланибди.

— Эй, бандаий ғофил, бу пуллар кимники? — деб сўрабди Азроил.

— Меники, — дебди Муҳаммадали пулларни жон-жаҳди билан қучоқлаб. — Сенга бермайман.

— Мен ҳам сенга пулингни бер, демайман.

— Унда нима қиласан мени қўрқитиб. Бор, ишингни қил.

— Имонингни бер, деб келган эдим.

— Имон дедингми? Хўш, бердию берсам, нима қиласан. Тўлайсанми?

— Оғзингга сиққанини сўра, — Азроил шундай дебди-ю қора халтадаги пулларни Муҳаммадалининг олдига ағдарибди.

— Агар шу пуллар меники бўлса имонимни олақол.

— Имонсиз, имонсиз, — депти Азроил гурзидек қўлларини Муҳаммадалининг бошида ғазаб билан айлантириб. Муҳаммадали оғзидан атрофга кўпик сачратиб бақириб уйғониб кетди. Алламаҳалгача ўзига келолмай бошини сарак-сарак қилиб ўтирди. Хуши ўзига келгач, кўрган тушининг таъбирини ўйлай бошлади...

— Уф... Нега энди Жаброилдан эмас, Азроилдан пул олдим? Бу тушда не ҳикмат бор экан?

Муҳаммадали тушининг таъбирини олий билимгоҳга боргач, аниқ топди. «Олий математика кафедраси» деб ёзиб қўйилган эшик олдида уни электромеханика куллиётининг 2-курс толиби Шавкат Азимов кутиб турарди.

— Домла, айтганингизни дўндириб келдим, — деди у керилиб.

— Секин-эй, секин, — деди Муҳаммадали атрофга олазарак кўз ташлаб. — Қанақа боласан ўзи? Бунақа гаплар қулоққа айтилади-ку. Неча кишидан йиғдинг?

— Ҳозирча 3-4 кишидан. Қолганини ҳам тўғрилайман, домлажон. Хамир учидан патир. Буни олиб туринг. Эллик сўми бизнинг чўнтакка тушди, айбга буюрмайсиз-да энди. Қўли теканнинг оғзи тегади дейишади-ку.

— Бўлди, гапни чўзма — М. Акбаров бундай вақтда нима қилишни яхши билади. Пулни чўнтакка уради-ю, Шавкат келтирган «зачётка»ларга «уд» (қониқарли) деб ёзиб ташлайди.

Ахир олий математикадан имтиҳон топширишнинг ўзи бўладими? Агар инсоф билан баҳоланганда ҳам ярим талаба бардош беролмайди бу синовга. Лекин йиқилган курашга тўймас дегандек талабалар ҳам бўш келишмайди, йўлини топишади. Бошқа иложи йўқ. Қандай бўлмасин домланинг кўнглини олишга ҳаракат қилишади. Домла ҳам анойилардан эмас. Тузоғига тушган «қуш»ни патини юлишга ўрганган. Кичкинагина қуриб кетгур ўша «уд»нинг баҳоси 100 сўм. Пулнинг келиши қанча кечикса, «уд» нархи шунча ошади. Гоҳо 300 сўмга чиқиб кетади. Билимсиз талаба-ю, имонсиз муаллим тил топишган жойда ҳамма ишлар хамирдан қил суғургандек осон битаверади... Сиздан «угина», биздан «бугина».

Иккинчи куни Муҳаммадали Шавкатни кўриши билан ўша Азроил эсига тушгандек яна сесканиб кетди. Лекин кўзига 100 сўмликлар кўриниб кетди.

— Эсингни йиғ, — ўзига таскин берди Муҳаммадали. — Нега васвасага тушасан? Бу ким? Хизматингни бажариб юрган оддий талаба-ку. Қолаверса, у ҳам қуруқ қолмаяпти-ку.

20 март куни Шавкат келтирган 250 сўм пора тунов куни кўрган тушининг ҳақиқий таъбири бўлиб чиқди. Пулни олиб ҳали жойлашга ҳам улгурмаган эдики, ички ишлар бўлими ходимлари уни қўлга олишди. Улар ердан чиқишдими ё осмондан тушишдими Муҳаммадали ҳали-ҳануз билолмайди. Ўйласа юрагига санчиқ туради.

— Ҳозиргина мана бу йигитчадан (улар Шавкатни кўрсатишди) олган пулларни чиқазинг?

— Мендан қарз олган эди бу пулларни, шуни олдим, — деди у баҳона қидириб...

Лекин гувоҳлар, «жабрланувчи» талабаларнинг кўрсатмалари ва ашёвий далиллари М. Акбаровнинг бўйнини эгиб қўйди. Порахўр қўлга тушди. Муҳаммадали 11 нафар талабадан имтиҳондан ўтказиш эвазига Шавкат келтирган 1720 сўм порани олгани маълум бўлди.

Ленин ноҳияси халқ суди М. Акбаровнинг мол-мулкини мусодара қилган ҳолда уч йил шартли қамоқ жазосига ҳукм қилди. Жиноятчининг толиби Ш. Азимов ҳам талабалардан пора олишда воситачилик қилиб, ҳаром пул топишга ўрганганлиги учун у ҳам уч йил муддатга шартли равишда озодликдан маҳрум этилди.

Ўйлаймизки, М. Акбаровнинг аччиқ тақдири енг ичида иш битириб юрган нафс балосига учраган баъзи олий билимгоҳларнинг муаллимларига сабоқ бўлади.

Пўлат НИШОНОВ,
журналист.
Тўлқин РАСУЛОВ,
адлия маслаҳатчиси.

Бош муҳаррир Жаббор РАЗЗОҚОВ.

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ: Муқаддас АБДУСАМАТОВА, Зиёвиддин ОРТИҚХЎЖАЕВ, Карим РАҲИМОВ, Фаррух РАҲИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Зайниддин РИХСИЕВ (масъул котиб), Қурбон ЭШМАТОВ.

Таъсис этувчи: Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитаси
(УЧРЕДИТЕЛЬ ЦК ЛКСМ УЗБЕКИСТАНА)

Рўзнома 1925 йил 8 февралдан чиқа бошлаган.

БЎЛИМЛАР: ёшлар сиёсати — 32-57-93; ижодкор ёшлар — 32-55-96; табиат ва экология — 32-57-52; иқтисодиёт ва тижорат — 32-58-47; аҳлоқ ва ахборот — 32-57-52; спорт ва ватанпарварлик — 32-55-81; халқ таълими — 32-58-48; хатлар ва оммавий ишлар — 32-56-57; қабулхона — 32-56-58.

Манзилгоҳимиз: 700083. Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.
Индекс: 64607.
380.000 нусхада чоп этилади.

Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва таҳлил этилмайди.

Рўзномамиз ҳафтанинг сешанба, чоршанба, жума, шанба кунлари чиқади.

Яна рўзномада кўришгунча!

Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси.

Буюртма: 5214.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12